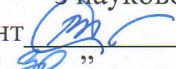

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи

доцент Володимир ХОДОРОВСЬКИЙ
“ 30 ” 2024 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни

«ПСИХІАТРІЯ ТА НАРКОЛОГІЯ»

Галузь знань 22 Охорона здоров'я

(код і назва галузі знань)

Спеціальність 222 Медицина

(код і назва спеціальності)

Освітній

ступінь магістр

(магістр, бакалавр, молодший бакалавр)

Курс навчання IV

Форма навчання денна

(денна, заочна, дистанційна)

Кафедра нервових хвороб, психіатрії та медичної психології ім. С.М. Савенка

(назва кафедри)

Схвалено на методичній нараді кафедри нервових хвороб, психіатрії та медичної психології 30 серпня 2024 року (протокол № 14).

Завідувач кафедри

(підпис)

Валерій ПАШКОВСЬКИЙ

Схвалено на засіданні предметної методичної комісії з терапевтичних дисциплін 30 серпня 2024 року, протокол № 9.

Голова предметної методичної
комісії

(підпис)

Віктор ТАЩУК

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Нервових хвороб, психіатрії та медичної психології ім. С.М. Савенка (курс психіатрії та медичної психології)
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	1. Юрценюк Ольга Сидорівна – відповідальна за курс психіатрії та медичної психології, професор кафедри, доктор медичних наук, yurtsenyuk.olga@bsmu.edu.ua 2. Рудницький Роман Іванович – доцент кафедри, кандидат медичних наук, Rudnytsky.Roman@bsmu.edu.ua 3. Русіна Світлана Миколаївна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, rusina.svetlana@bsmu.edu.ua 4. Карвацька Наталія Семенівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, karvatska.natalia@bsmu.edu.ua 5. Савка Світлана Дмитрівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, savka.svitlana@bsmu.edu.ua 6. Іванова Наталія Миколаївна – асистент кафедри, Ivanova.Nata@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/nervovih-hvorob-psihiatriyi-ta-medichnoyi-psihologiyi-im-s-m-savenka/
Веб-сайт кафедри	http://nerv.bsmu.edu.ua/
E-mail	psychiatry@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Кольбенгаєра Еріха, 2 (Чернівецька обласна психіатрична лікарня)
Контактний телефон	—

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	3.0
Загальна кількість годин	90
Лекції	10
Практичні заняття	50
Самостійна робота	30
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Психіатрія вивчає етіологію, патогенез, клініку, діагностику, лікування, профілактику та експертизу психічних захворювань.

Наркологія – клінічна дисципліна, яка вивчає етіологію, патогенез, клініку, діагностику, лікування, профілактику та експертизу захворювань, що виникли внаслідок вживання психоактивних речовин.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1.Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukczyia-shhodo-oczinyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyh_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2.Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3.Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4.Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5.Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
Загальна психологія	Внутрішня медицина
Медична психологія	Нейрохірургія
Анатомія людини	Педіатрія
Фізіологія	Онкологія
Патоморфологія	Акушерство та гінекологія
Патофізіологія	Дерматовенерологія
Біологічна та біоорганічна хімія	Анестезіологія та реаніматологія
Пропедевтика внутрішньої медицини	Інфекційні хвороби
Неврологія	Фармакологія і медична рецептура
Радіаційна медицина	

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

- 6.1.** Метою вивчення навчальної дисципліни є придбання студентами теоретичних знань практичних навичок первинної діагностики, лікування, профілактики психічних розладів, психосоціальної реабілітації пацієнтів з психічними розладами, в тому числі обумовлених прийомом психоактивних речовин, необхідних на первинному рівні надання медичної допомоги.
- 6.2.** Основними завданнями вивчення дисципліни є:
- вивчення етіології, патогенезу, типів перебігу та клінічних проявів психічних та психосоматичних розладів;
 - визначення попереднього діагнозу психічних та психосоматичних розладів, тактики ведення пацієнтів з психічними розладами;
 - використання методів профілактики психічних та психосоматичних розладів.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

Згідно з вимогами стандарту дисципліна (ОК 35 – Психіатрія) забезпечує набуття студентами таких **компетентностей**:

7.1. Інтегральна:

мати здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

7.2. Загальні:

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК 13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем

7.3. Спеціальні (фахові, предметні):

ФК 1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ФК 2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.

ФК 3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання

ФК 6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

- ПРН 4 Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми: галюцинаторно-параноїдальний, деменція, судоми, паралічі, порушення мови (афазія), кома, розлади свідомості; за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання: біполярний афективний розлад, гострий психоз в т.ч. алкогольний делірій, епілепсія, невротичні розлади, розлади особистості, шизофренія.
- ПРН 5 Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень (загальний аналіз крові, загальний аналіз сечі, загальний аналіз калу, загальний аналіз спинномозкової рідини, аналіз сечі за Зимницьким, аналіз сечі за Нечипоренком, серологічні реакції при інфекційних хворобах, експрес-тести на вірусні захворювання) оцінювати інформацію щодо діагнозу, враховуючи вік пацієнта.
- ПРН 6 Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (біполярний афективний розлад, гострий психоз в т.ч. алкогольний делірій, епілепсія, невротичні розлади, розлади особистості, шизофренія).
- ПРН 7 Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні: загальний аналіз крові, загальний аналіз сечі, загальний аналіз калу, загальний аналіз спинномозкової рідини, аналіз сечі за Зимницьким, аналіз сечі за Нечипоренком, серологічні реакції при інфекційних хворобах, експрес-тести на вірусні захворювання), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (біполярний афективний розлад, гострий психоз в т.ч. алкогольний делірій, епілепсія, невротичні розлади, розлади особистості, шизофренія).
- ПРН 9 Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (біполярний афективний розлад, гострий психоз в т.ч. алкогольний делірій, епілепсія, невротичні розлади, розлади особистості, шизофренія), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. в польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

8.1. Знати:

- визначення дисципліни «психіатрія і наркологія»;
- основні завдання психіатрії і наркології;
- визначення психічних психотичних розладів;
- визначення психічних непсихотичних розладів;
- історичні етапи розвитку психіатрії;
- методологічні принципи вітчизняної психіатрії;

- організаційні принципи психіатричної служби;
- завдання психіатричного диспансеру;
- структуру психіатричної лікарні;
- структуру психіатричного і наркологічного диспансерів;
- організацію психіатричної допомоги дітям.
- суть методів дослідження, застосовуваних в психіатрії та наркології;
- схему психіатричної історії хвороби;
- визначення психопатологічного симптому;
- визначення психопатологічного синдрому;
- визначення нозологічної одиниці;
- нозологічну класифікацію психічних порушень за етіологією та патогенезом;
- синдромологічну класифікацію психічних розладів;
- визначення дефектно-органічних синдромів;
- визначення реєстрів психічних розладів;
- психічну систематику в 10-му перегляді МКХ.
- принципи терапії симптоматичних психічних розладів і психічних захворювань;
- методи лікування психічно хворих: психофармакологія, шокова терапія, психотерапія і соціотерапія, працетерапія;
- класифікацію психотропних препаратів;
- специфічні методи лікування психічних захворювань;
- лікування ускладнень від психотропних препаратів;
- психотерапію як важливий метод лікування та реабілітації психічних розладів і психічних захворювань;
- працетерапія, соціотерапія, арттерапія;
- трудова експертиза при психічних захворюваннях: порядок проведення, завдання, показання до направлення на МСЕК;
- військово-психіатрична експертиза: завдання, порядок проведення, визначення придатності до військової служби осіб із різними психічними порушеннями;
- судово-психіатрична експертиза. Права та обов'язки експерта. Критерії осудності та неосудності. Примусове лікування в судово-психіатричній практиці. Поняття дієздатності, опікунства і опіки.

8.2. Уміти:

1. визначити стан свідомості у хворого;
2. визначити наявність психічних розладів;
3. визначити профіль лікувально-профілактичного закладу, в якому повинна надаватись психіатрична допомога;
4. визначити тип психіатричного відділення, в яке госпіталізувати хворого;
5. визначити показання для госпіталізації в психіатричний стаціонар;
6. визначити протипоказання для госпіталізації в психіатричний стаціонар;
7. організувати транспортування психічно хворого до психіатричного стаціонару;
8. організувати консультацію лікаря психіатра дитячого психіатричного кабінету дитини та підлітка з психічними розладами.
9. застосувати у своїй практичній діяльності різноманітні методи дослідження;
10. написати психіатричну історію хвороби;
11. діагностувати психопатологічний симптом, синдром, нозологічну хворобу;
12. користуватися класифікацією психічних розладів за МКХ 10-го перегляду.
13. складати комплексні плани – схеми лікування психічних захворювань та розладів;
14. розробляти реабілітаційні програми для психічно хворих;
15. проводити трудову, військово та судову експертизу;

8.3. Демонструвати:

- догляд і нагляд за психічно хворими в стані психомоторного збудження;
- надання невідкладної допомоги хворому в стані психомоторного збудження;
- провести утримування психічно хворого в стані психомоторного збудження для введення ліків;
- транспортування хворого в психіатричну лікарню;
- оформлення направлення в психіатричне відділення;
- оформлення карти стаціонарного хворого (історії хвороби);
- оформлення амбулаторної карти психічно хворого
- володіння клініко-психопатологічним методом дослідження;
- складання комплексних схем лікування психічно хворих;
- розроблення реабілітаційних програм для психічно хворих;
- експертна оцінка трудової, військової та судової експертизи.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни «Психіатрія та наркологія» відводиться 90 годин (3,0 кредити ЕКТС) – 1 модуль «**ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПСИХІАТРІЇ ТА ЗАГАЛЬНА ПСИХОПАТОЛОГІЯ. СПЕЦІАЛЬНА (НОЗОЛОГІЧНА) ПСИХІАТРІЯ**», який складається з 7 змістових модулів.

9.1. Конкретні цілі вивчення модуля «Загальні питання психіатрії та наркології та загальна психопатологія. Спеціальна (нозологічна) психіатрія»

Змістовий модуль 1. Загальні питання психіатрії.

Конкретні цілі змістового модулю:

Аналізувати:

- аналізувати етапи становлення психіатрії та наркології, методологічні та організаційні принципи психіатричної служби;
- структуру психіатричної лікарні та психоневрологічного і наркологічного диспансерів;
- стан свідомості у хворого;
- схему психіатричної історії хвороби;
- показання та протипоказання для госпіталізації в психіатричний стаціонар;
- нозологічну і синдромологічну класифікацію психічних розладів і МКХ 11-го перегляду ;
- класифікацію психотропних препаратів.

Пояснювати:

- поняття ментального здоров'я;
- зміст всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?» ;
- зміст програм управління проблемами + (Problem Management Plus, PM+) та самодопомога+ (Self-Help Plus, SH+);
- зміст програми дій ВООЗ із подолання прогалин у сфері охорони психічного здоров'я (MhGAP).
- непсихотичні та психотичні психічні розлади;
- визначення психопатологічного симптому, синдрому та нозологічної одиниці;
- Поняття дієздатності, опікунства і опіки.

Трактувати:

- визначення психічних надання невідкладної допомоги хворому в стані психомоторного збудження;
- транспортування хворого в психіатричну лікарню;

- оформлення направлення в психіатричне відділення, амбулаторної карти психічно хворого, карти стаціонарного хворого;
- суть і діагностичне значення клініко-психопатологічного, експериментально - психологічного, патопсихологічного, нейрофізіологічних, нейрорентгенологічних, лабораторних і генетичних методів дослідження;
- методи лікування психічно хворих: психофармакологія, шокова терапія, психотерапія і соціотерапія, працетерапія;
- трудова, військово-психіатрична, судово-психіатрична експертиза при психічних захворюваннях. Примусове лікування в судово-психіатричній практиці. Критерії осудності та неосудності;
- методики збереження ментального здоров'я за Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?» ;
- складати комплексні плани – схеми лікування психічних захворювань та розладів.

Тема 1. Предмет та завдання психіатрії та наркології, історія розвитку. Організація допомоги хворим із психічними порушеннями. Особливості структури психіатричної лікарні й диспансеру. Принципи догляду за психічно хворими. Поняття ментального здоров'я. Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?», програма управління проблемами + (Problem Management Plus, PM+) , самодопомога+ (Self-Help Plus, SH+), програма дій ВООЗ із подолання прогалин у сфері охорони психічного здоров'я (MhGAP).

Предмет і завдання психіатрії та наркології, їх місце серед інших розділів медичної науки. Найважливіші етапи розвитку психіатрії. Вплив сучасного рівня розвитку загальної та спеціальної патології, загальної і медичної психології, соціально-економічного стану суспільства і масової свідомості на розуміння суті психічної патології та ставлення до хворих із психічними розладами. Запобігання поширенню псевдонаукових, містичних та магічних методів так званого "зцілення" хвороб. Значення спадковості, соціально-економічних, екологічних, біологічних і психологічних факторів у формуванні психічних розладів. Значення стану адаптаційних механізмів організму і ЦНС для збереження психічного здоров'я, його розлади під впливом несприятливої спадковості і набутої психопатологічної схильності, соматичних захворювань, інтоксикацій (екологічних, промислових, побутових, психоактивних речовин, лікарських та ін.), фізичних, психічних травм, інших шкідливих впливів на головний мозок і психіку в етіології психічних розладів і захворювань. Основні патогенетичні механізми психічної патології (біохімічні, імунологічні, нейрорефлекторні, нейродинамічні та ін.).

Організація допомоги хворим з психічними розладами в залежності від їх етіології, клінічних проявів і особливостей перебігу. Правові принципи психіатричної допомоги. Сучасна концепція охорони психічного здоров'я в Україні. Роль лікаря загальної практики-сімейної медицини в наданні медичної допомоги хворим із симптоматичними (особливо непсихотичними) психічними порушеннями.

Перша і невідкладна допомога хворим із психічними порушеннями, основні показання до госпіталізації. Особливості догляду за психічно хворими. Організація психіатричної допомоги. Роль сімейного лікаря, лікарів різних спеціальностей у виявленні психічних захворювань і розладів, у наданні медичної допомоги хворим, організації лікування та вирішенні питань соціального забезпечення.

Організація амбулаторної психіатричної допомоги. Структура психіатричного диспансеру. Особливості роботи лікаря з психічно хворими, які знаходяться вдома. Патронажна робота. Денні стаціонари. Послідовний зв'язок у роботі диспансерів і психіатричних стаціонарів. Амбулаторне лікування хворих із різними захворюваннями, підтримуюча терапія, особливості її організації, її значення для охорони здоров'я. Проблеми реадптації і реабілітації психічно хворих. Поняття ментального здоров'я. Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?», програма управління проблемами + (Problem Management Plus, PM+) , самодопомога+ (Self-Help Plus, SH+), програма дій ВООЗ із подолання прогалин у сфері охорони психічного здоров'я (MhGAP).

Тема 2. Методи психіатричного дослідження. Ментальне здоров'я та методи дослідження. Класифікація психічних розладів, поняття психопатологічного симптому, синдрому та захворювання, реєстри психічних розладів.

Клініко-психопатологічне дослідження. Методи дослідження ментального здоров'я. Клінічне інтерв'ю: анамнез життя, анамнез захворювання (зі слів хворого та осіб, які знають хворого), описання психічного статусу. Поведінкові прояви психічних розладів.

Особливості ведення медичної документації в психіатрії.

Параклінічні методи: рентгенологічний та томографічний (КТ, ЯМР), електрофізіологічний, лабораторні, епідеміологічний, генетичний. Значення параклінічних методів у психіатричній діагностиці. Поняття психопатологічного симптому, синдрому та захворювання. Питання класифікації психічних розладів. Синдромологічна та нозологічна класифікація психічної патології. Характеристика реєстрів психічних розладів. Співвідношення реєстрів, симптомів, синдромів та нозологічних одиниць. Поняття психотичного та непсихотичного розладу, органічного дефекту психіки. Розділи психічних розладів Міжнародної класифікації хвороб X перегляду.

Тема 3. Загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних захворювань. Методики збереження ментального здоров'я за Всеукраїнською програмою ментального здоров'я «Ти як?», програмами управління проблемами + та самодопомога+.

Принципи та підходи в терапії психічних захворювань та розладів поведінки. Методи активної біологічної терапії: електросудомна терапія, краніоцеребральна гіпотермія. Основні показання та протипоказання. Психофармакотерапія: класифікація основних груп препаратів: седативні, транквілізатори, нейролептики, антидепресанти, анксиолітики, ноотропи, психостимулятори, антипароксизмальні, антипаркінсонічні. Показання до застосування, протипоказання, можливі ускладнення та способи їх лікування. Підтримуюча терапія. Препарати пролонгованої дії.

Методи психотерапії. Показання до застосування психотерапії. Психопрофілактика. Принципи реабілітації психічно хворих. Техніки самодопомоги та підтримки людей поруч за Всеукраїнською програмою ментального здоров'я «Ти як?», програмами управління проблемами + та самодопомога+. Принципи трудової експертизи. Критерії працездатності психічно хворих. Визначення придатності до несення військової служби осіб із різними психічними порушеннями. Судово-психіатрична експертиза. Критерії осудності та неосудності. Примусове лікування в судово-психіатричній практиці. Поняття дієздатності, опікунства й опіки.

Змістовий модуль 2. Загальна психопатологія.

Конкретні цілі змістового модулю:

Визначати:

- Об'єктивні ознаки галюцинацій.
- Клінічні прояви сенестопатій.
- Критерії ілюзій, справжніх галюцинацій та псевдогалюцинацій.
- Явища психічного автоматизму та психосенсорні розлади.
- Розлади уваги: підвищене відволікання, підвищена прикутість, підвищена виснажливість.
- Види деменцій (лакунарна, тотальна, епілептична, шизофренічна);
- Порушення інтелекту: розумова відсталість, інфантизм;
- Сомато-вегетативні ознаки емоційних розладів;
- Психомоторні розлади: збудження, ступор, паракінезії (парамімії, манерність, стереотипії, ехо-симптоми).

Аналізувати:

- Вікові особливості розладів відчуттів, сприймань та уявлень;

- Вікові особливості розладів мислення та інтелекту;
- Вікові особливості афективних розладів;
- Вікові особливості ефektorних порушень.
- Вікові особливості порушення свідомості та самосвідомості.

Узагальнювати:

- Клінічні симптоми астенічного, obsесивно-фобічного, дисморфобічного, дисморфоманічного, істеричного, іпохондричного синдромів.
- Клінічні симптоми депресивного, маніакального, параноїчного, паранойяльного, парафренічного, кататонічного, гебефренічного синдромів.
- Клінічні симптоми синдромів з потьмаренням свідомості: деліріозного, агентивного,
- Клініка і діагностика сутінкового стану свідомості.
- Клініка і діагностика галюцинозу.
- Клініка і діагностика психоорганічного синдрому.
- Клініка і діагностика амнестичного синдрому.
- Синдроми з загальним порушенням свідомості (оглушення).
- Клініка і діагностика онейроїдного синдрому.
- Клініка і діагностика хореатичного синдрому.
- Синдроми амбулаторного автоматизму: клініка і діагностика.
- Клініка і діагностика присмеркового стану.
- Клініка і діагностика патологічного афекту.
- Клініка і діагностика Корсаковського синдрому.
- Клініка і діагностика синдрому інтрапсихічної атаксії.
- Клініка і діагностика апато-абулічного синдрому.
- Клініка і діагностика псевдодементного синдрому.
- Клініка і діагностика пуерильного синдрому.
- Клініка і діагностика Ганзеровського синдрому.
- Невротичні (непсихотичні) синдроми.
- Синдроми звуження поля свідомості.
- Синдроми виключення свідомості.
- Синдроми з частковим порушенням свідомості (дереалізація, деперсоналізація)
- Клініка і діагностика маніакальної мовної безладності
- Клініка і діагностика дисфорії.
- Клініка і діагностика ажитованої депресії.
- Клініка і діагностика синдрому Кандинського-Клерамбо (психічний автоматизм).
- Клініка і діагностика нігілістичного синдрому.

Пояснювати:

- Психофізіологічні та нейропсихологічні основи розладів відчуттів, сприймань та уявлень;
- Механізм виникнення галюцинацій та псевдогалюцинацій;
- Механізм виникнення амнезії та парамнезії;
- Особливості розладів пам'яті при різних захворюваннях;
-

Розуміти:

- Поліморфну симптоматику, яка зустрічається при розладах відчуттів і сприйняття;
- Основи розладів пам'яті;
- Вольові розлади: гіпобулія, гіпербулія, абулія, пар абулії;
- Компульсивні потяги (дромоманія, діпсоманія, наркоманія, піроманія, міфоманія, ігрова залежність (гемблінг), інтернет-залежність);

- Стан свідомості при стомленості, під час сну та сновидінь, афективне звуження свідомості.

Вирізняти:

- Проведення диференційного діагнозу між ілюзіями та галюцинаціями справжніми і псевдогалюцинаціями;
- Способи виявлення порушень відчуттів і сприйняття;
- Хворобливі ідеї: нав'язливі, надцінні, маячні та маячноподібні ідеї;
- Порушення мислення за темпом і за логічним зв'язком;
- Психосенсорні розлади та явища психічного автоматизму;
- Особливості догляду, спостереження, транспортування хворих із порушенням свідомості.

Класифікувати:

- Розлади відчуттів та сприйняття;
- Розлади пам'яті та уваги;
- Розлади мислення та інтелекту;
- Розлади емоцій та настрою;
- Розлади волі та потягів;
- Розлади свідомості та самосвідомості;
- Психопатологічні синдроми.

Продемонструвати:

- Збір анамнезу у хворих з розладами відчуттів і сприйняття.
- Діагностування поліморфної симптоматики, яка зустрічається при розладах відчуттів і сприйняття;
- Діагностування патопсихологічних синдромів з переважним порушенням відчуттів і сприйняття;
- Діагностування патопсихологічних синдромів з переважним порушенням пам'яті та уваги;
- Способи виявлення розладів пам'яті та її тренування (збереження);
- Визначати правильність орієнтування хворих у власній особі і в навколишньому середовищі;
- Визначати стан свідомості та її порушення.

Тема 4. Порушення відчуттів та сприймання.

Порушення відчуттів: гіперестезії, гіпестезії, анестезії, сенестопатії. Порушення сприймань: ілюзії (афективні, інтерпретативні, парейдолічні). Психосенсорні розлади: метаморфопсії та порушення схеми тіла. Галюцинації: прості та складні; зорові, слухові, нюхові, тактильні та інших аналізаторів. Істинні галюцинації та псевдогалюцинації. Імперативні, коментуючі та нейтральні. Гіпногічні та гіпнопомпичні галюцинації. Уявлення, фантазування нормальне та патологічне. Вікові особливості розладів відчуттів, сприймань та уявлень. Способи виявлення. Психофізіологічні та нейропсихологічні основи розладів відчуттів, сприймань та уявлень

Тема 5. Порушення пам'яті та уваги.

Патологічне посилення пам'яті - гіпермнезія. Патологічне ослаблення пам'яті - гіпомнезія. Втрата пам'яті - амнезія (репродукційна, фіксаційна, ретроградна, антероградна, прогресуюча). Парамнезії: псевдоремінісценції, конфабуляції, криптомнезії. Особливості розладів пам'яті при різних захворюваннях. Основи розладів пам'яті. Способи виявлення розладів пам'яті та її тренування (збереження). Розлади уваги: підвищене відволікання, підвищена прикутість, підвищена виснажливність.

Тема 6. Порушення мислення та інтелекту.

Порушення мислення за темпом (сповільнення, зупинка, прискорення), за логічним зв'язком (деталізація, персеверація, паралогічне мислення, резонерство, аутичне, символічне, аморфне, розірваність, незв'язність, ментизм). Нав'язливі ідеї (хворобливого міркування, нав'язливий рахунок, нав'язливі спогади та ін.). Надцінні ідеї (винаходу та відкриття, ревнощів, сутяжництва, іпохондричні та ін.). Маячні ідеї (відношення, переслідування, отруєння, впливу, шкоди, ревнощів, величності, самозвинувачення, іпохондричні, релігійні та ін.). Індуковані маячні ідеї. Первинні маячні ідеї (інтерпретативні), вторинні маячні ідеї (чуттєві).

Порушення інтелекту: деменція (лакунарна, тотальна, епілептична, шизофренічна), розумова відсталість, інфантилізм. Вікові особливості розладів мислення та інтелекту.

Тема 7. Порушення емоцій.

Порушення сили емоцій - патологічне посилення позитивних емоцій (гіпертімія, ейфорія, манія, морія, екстаз); патологічне посилення негативних емоцій (гіпотімія, депресія, меланхолічний раптус, хвороблива анестезія психіки, страх, тривога). Патологічне послаблення емоцій (апатія, емоційна холодність, емоційна тупість). Порушення стійкості емоцій (емоційна лабільність, слабодухість, експлозивність, емоційна інертність (торпідність). Порушення адекватності емоцій (неадекватність емоцій, амбівалентність, фобії, дисфорії, патологічний афект). Сомато-вегетативні ознаки емоційних розладів. Вікові особливості афективних розладів.

Тема 8. Порушення ефекторної сфери.

Вольові розлади: гіпобулія, гіпербулія, абулія, парабулії. Розлади потягів: посилення, послаблення, збочення інстинктів. Комппульсивні потяги (дромоманія, діпсоманія, наркоманія, піроманія, міфоманія, ігрова залежність (гемблінг), інтернет-залежність та ін.). Обсесивні потяги. Амбітендентність. Психомоторні розлади: збудження, ступор, паракінезії (парамімії, манерність, стереотипії, ехо-симптоми). Вікові особливості ефекторних порушень.

Тема 9. Порушення свідомості та самосвідомості.

Стан свідомості при стомленості, під час сну та сновидінь, афективне звуження свідомості. Синдроми пригнічення свідомості: непритомність, обнубіляція, сомнолетність, оглушення, сопор, кома. Синдроми потьмарення свідомості: деліріозний, онейроїдний, аментивний, хореатичний, сутінковий синдром. Синдроми дереалізації та деперсоналізації. Вікові особливості порушення свідомості та самосвідомості. Особливості догляду, спостереження, транспортування хворих із порушенням свідомості. Методи визначення стану свідомості та його порушень.

Тема 10. Психопатологічні синдроми

Поняття та визначення психопатологічного синдрому та симптому. Анатомо-фізіологічна основа психопатологічних синдромів. Класифікація психопатологічних синдромів за переважними порушеннями визначеної психічної сфери. Значення діагностики психопатологічного синдрому для вибору тактики ведення хворого, методика невідкладної терапії та наступного обстеження хворого.

Змістовий модуль 3 . Органічні (в тому числі симптоматичні) психічні розлади. Екологічна психіатрія.

Конкретні цілі змістового модулю:

Визначати:

- Клінічні прояви психічних порушень при органічних захворюваннях;
- Функціональні психічні порушення:, неврозоподібні та психопатоподібні стани, пресенільні психози (депресія, параноя), психози старечого віку;

- Резидуально-органічні наслідки черепно-мозкових травм.
- Гостру та хронічну променеву хворобу, клінічні (соматоневрологічні та психопатологічні) прояви променевих уражень.

Узагальнювати:

- Діагностичні критерії судинних психозів.
- Загальну характеристику психічної патології похилого та старечого віку.
- Основні клінічні форми соматогенних психічних розладів.
- Клінічні особливості психічних розладів при гострих та хронічних отруєннях лікарськими засобами, при харчових отруєннях, при інтоксикаціях промисловими та побутовими отрутами, особливості людей, що мешкають в екологічно несприятливих зонах.

Пояснювати:

- Основні етіологічні та патогенетичні механізми органічних психічних порушень;
- Особливості етіології, патогенезу психічних порушень похилого та старечого віку;
- Особливості психоорганічного синдрому;
- Етіопатогенетичні механізми ураження головного мозку при загальних та внутрішньомозкових інфекціях.

Розуміти:

- Особливості психічних порушень у різні періоди захворювання.
- Клінічні особливості деменції при нейродегенеративних захворюваннях – хвороба Альцгеймера, Піка, деменція при хворобі Паркінсона;
- Особливості психічних порушень в найгострішій, гострій та пізній стадіях травматичної хвороби.
- Особливості реактивних психічних розладів під впливом ситуації радіаційної катастрофи та органічних під впливом опромінювання;

Вирізняти:

- Особливості судинної деменції.
- Диференційна діагностика психічних порушень органічної природи;
- Вікові особливості, перебіг, прогноз соматогенних психічних розладів;
- Вікові особливості, перебіг, прогноз, психічних порушень при гострих і хронічних інфекціях;
- Вікові особливості, перебіг, прогноз, психічних порушень, які виникають внаслідок черепно-мозкових травм;
- Вікові особливості, перебіг, прогноз психічних порушень при вагітності, у післяпологовому та лактаційному періоді;

Класифікувати:

- Психічні порушення органічної природи;
- Психічні порушення при ушкодженні судин головного мозку;
- Психічну патологію похилого та старечого віку;
- Психічні порушення при гострих і хронічних інфекціях;
- Психічні порушення, які виникають внаслідок черепно-мозкових травм;
- Психічні розлади у ВІЛ-інфікованих;
- Психічні порушення при вагітності, у післяпологовому та лактаційному періоді;
- Соматогенні психічні розлади.

Продемонструвати:

- План терапії психічних порушень органічної природи.
- Профілактики, лікування, експертизи та соціально трудової реабілітації хворих з деменцією;
- MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з деменцією.
- План лікування, профілактики та експертизи соматогенних психічних розладів;

- План лікування, профілактики та експертизи психічних розладів при гострих і хронічних інфекціях;
- План лікування, профілактики та експертизи психічних порушень, які виникають внаслідок черепно-мозкових травм;
- План лікування, профілактики та експертизи психічних порушення при вагітності, у післяпологовому та лактаційному періоді.
- План профілактики, терапії, соціальної реабілітації та експертизи пострадіаційних психічних порушень.

Тема 11: Загальна характеристика органічних (включаючи симптоматичні) психічних розладів.

Основні етіологічні та патогенетичні механізми органічних психічних порушень. Класифікація психічних порушень органічної природи. Особливості психічних порушень у різні періоди захворювання. Клінічні прояви психічних порушень при органічних захворюваннях. Принципи диференційної діагностики психічних порушень органічної природи. Принципи терапії психічних порушень органічної природи.

Тема 12: Психічні порушення у похилому та старечому віці. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з деменцією.

Психічні порушення при ушкодженні судин головного мозку. Непсихотичні, психотичні, дефектно органічні психічні порушення. Діагностичні критерії судинних психозів. Особливості судинної деменції. Принципи профілактики, лікування, експертизи та соціально трудової реабілітації хворих. Загальна характеристика та класифікація психічної патології похилого та старечого віку. Особливості етіології, патогенезу психічних порушень похилого та старечого віку. Функціональні психічні порушення:, неврозоподібні та психопатоподібні стани, пресенільні психози (депресія, параноя), психози старечого віку. Деменції при нейродегенеративних захворюваннях – хвороба Альцгеймера, Піка, деменція при хворобі Паркінсона. Клінічні особливості, перебіг, лікування, профілактика. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з деменцією.

Тема 13: Соматогенні психічні розлади .

Основні клінічні форми соматогенних психічних розладів. Особливості психоорганічного синдрому. Психічні порушення при вагітності, у післяпологовому та лактаційному періоді. Вікові особливості, перебіг, прогноз, принципи лікування, профілактики та експертизи.

Тема 14: Екзогенії.

Етіопатогенетичні механізми ураження головного мозку при загальних та внутрішньомозкових інфекціях. Психічні порушення при гострих інфекціях. Психічні порушення при хронічних інфекціях. Психічні розлади у ВІЛ-інфікованих. Вікові особливості, перебіг, прогноз, принципи лікування, профілактика, експертиза та соціально-трудова реабілітація.

Особливості психічних порушеннях в найгостріший, гострий та пізній стадіях травматичної хвороби. Резидуально-органічні наслідки черепно-мозкових травм. Вікові особливості, перебіг, принципи лікування, профілактики, експертизи та соціально трудової реабілітації.

Клінічні особливості психічних розладів при гострих та хронічних отруєннях лікарськими засобами, при харчових отруєннях, при інтоксикаціях промисловими та побутовими отрутами, особливості людей, що мешкають в екологічно несприятливих зонах.

Гостра та хронічна променева хвороба, клінічні (соматоневрологічні та психопатологічні) прояви променевих уражень. Реактивні психічні розлади під впливом ситуації радіаційної

катастрофи та органічні під впливом опромінювання. Особливості профілактики, терапії, соціальної реабілітації та експертизи пострадіаційних психічних порушень, медикаментозна та психотерапевтична корекція.

Змістовий модуль 4. Психічні розлади, пов'язані з зловживанням психоактивними речовинами.

Конкретні цілі змістового модулю:

Визначати:

- Поняття психоактивних речовин, феноменів вживання та залежності.
- Поняття наркоманічного синдрому.
- Побутове пияцтво;
- Патологічне сп'яніння;
- Гострі та затяжні металкогольні психози;
- Алкогольні енцефалопатії;

Узагальнювати:

- Діагностичні критерії абстинентного стану;
- Соматоневрологічну симптоматику при алкоголізмі;
- Клінічні особливості психічних розладів при гострих та хронічних отруєннях лікарськими засобами, при харчових отруєннях, при інтоксикаціях промисловими та побутовими отрутами, особливості людей, що мешкають в екологічно несприятливих зонах.

Пояснювати:

- Причини, які приводять до зловживання психоактивними речовинами та поширеність цього явища;
- Основні патогенетичні механізми алкоголізму;
- Основні патогенетичні механізми наркоманій і токсикоманій.

Розуміти:

- Особливості перебігу наркологічних захворювань: гостра інтоксикація, зловживання, синдром залежності, стан абстиненції, делірій, психотичні розлади у стані сп'яніння, резидуальні та відстрочені розлади.
- Особливості наркоманій серед підлітків та жінок;
- Особливості організації наркологічної допомоги і анонімного лікування хворих на алкоголізм;
- Особливості токсикоманії серед підлітків та жінок;

Вирізняти:

- Просте алкогольне сп'яніння, його індивідуальні особливості;
- Алкоголізм, його критерії;
- Особливості алкоголізму підлітків, жінок;
- Діагностичні критерії патологічного сп'яніння;
- Алкогольну депресію;
- Залежність від опіатів, канабіоїдів, психостимуляторів (амфетаміну, ефедрину, кокаїну), галюциногенів, барбітуратів.
- Залежність від транквілізаторів, снодійних, холінолітичних препаратів, кофеїну, летючих розчинників;
- Тютюнова залежність;

Класифікувати:

- Ступені алкогольного сп'яніння;
- Стадії алкоголізму, особливості деградації особистості;
- Наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори за діяльністю їх використання у медичній практиці і ступенем небезпеки для здоров'я людей.
- Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання ПАР;

- Стадії наркоманій, перебіг, кінцевий стан;

Продемонструвати:

- Надання медичної допомоги при гострих алкогольних отруєннях;
- Надання медичної допомоги при абстинентному синдромі;
- MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання алкоголю;
- MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання ПАР;
- План лікування, профілактики та експертизи алкоголізму;
- Надання медичної допомоги при гострих отруєннях внаслідок вживання опіатів, канабіоїдів, кокаїну та інших психостимуляторів, галюциногенів;
- План лікування, профілактики та експертизи токсикоманій.

Тема 15: Медичні та соціальні проблеми вживання психоактивних речовин. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання алкоголю.

Поняття психоактивних речовин, феноменів вживання та залежності. Причини, які приводять до зловживання психоактивними речовинами та поширеність цього явища. Поняття наркоманічного синдрому. Особливості перебігу наркологічних захворювань: гостра інтоксикація, зловживання, синдром залежності, стан абстиненції, делірій, психотичні розлади у стані сп'яніння, резидуальні та відстрочені розлади.

Просте алкогольне сп'яніння, його ступені, індивідуальні особливості, діагностика, надання медичної допомоги при гострих алкогольних отруєннях. Побутове пияцтво. Патологічне сп'яніння: діагностика, судово-психіатрична експертиза.

Алкоголізм, його критерії, наркоманічний синдром при алкоголізмі. Діагностика абстинентного стану, медична допомога. Стадії алкоголізму, особливості деградації особистості. Особливості алкоголізму підлітків, жінок. Соматоневрологічна симптоматика при алкоголізмі.

Гострі металкогольні психози. Затяжні металкогольні психози. Алкогольні енцефалопатії. Алкогольна депресія. Лікування алкогольних психозів.

Організація наркологічної допомоги, наркологічні диспансери, наркологічні кабінети, організація анонімного лікування хворих на алкоголізм. Методи лікування алкоголізму, профілактика алкоголізму та його рецидивів. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання алкоголю. Питання реабілітації.

Тема 16: Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання наркотичних речовин. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання речовин, які не внесені в державний перелік наркотиків. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання ПАР.

Класифікація наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів за діяльністю їх використання у медичній практиці і ступенем небезпеки для здоров'я людей.

Залежність від опіатів, канабіоїдів, психостимуляторів (амфетаміну, ефедрину, кокаїну), галюциногенів, барбітуратів. Стадії наркоманій, перебіг, кінцевий стан. Лікування і профілактика наркоманій. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання ПАР. Надання медичної допомоги при гострих отруєннях внаслідок вживання опіатів, канабіоїдів, кокаїну та інших психостимуляторів, галюциногенів. Особливості наркоманій серед підлітків та жінок.

Залежність від транквілізаторів, снодійних, холінолітичних препаратів, кофеїну, летючих розчинників. Тютюнова залежність. Особливості токсикоманії серед підлітків та жінок. Лікування і профілактика токсикоманій.

Змістовий модуль 5 . Невротичні, пов'язані зі стресом та соматоформні розлади, психіатрія катастроф.

Конкретні цілі змістового модулю:

Визначати:

- Поняття емоційний стрес та психічна травма;
- Емоційно-лабільний розлад;
- Фобічні розлади;
- Тривожні розлади;
- Обсесивно-компульсивний (ананкастичний) розлад;
- Дисоціативні (конверсійні) розлади;
- Соматизований розлад;
- ПТСР, реактивні психози;
- Критерії Ясперса.

Узагальнювати:

- Клінічні особливості захворювань, що пов'язані з емоційно-стресовим та психотравмуючим впливом на людину, їх поширеність, медичне та соціальне значення;
- Основні клінічні симптоми стрес-асоційованих розладів;
- Клінічні особливості реактивної депресії, реактивного параноїду, індукованого параноїдного психозу, затяжного реактивного ступору.

Пояснювати:

- Етіологію та патогенез захворювань, що пов'язані з емоційно-стресовим та психотравмуючим впливом на людину;
- Роль спадковості, набутих факторів, особливостей типу особистості пацієнтів з психогенними захворюваннями;
- Основні патогенетичні механізми посттравматичного стресового розладу;
- Основні патогенетичні механізми реактивних психозів.

Розуміти:

- Клінічні особливості посттравматичного стресового розладу;
- Особливості перебігу гострих, підгострих і затяжних реактивних психозів;
- Вікові особливості гострих та затяжних реакцій на стрес;
- Клінічні особливості порушень адаптації.

Вирізняти:

- Основні клінічні симптоми панічного, генералізованого тривожного та змішаного тривожно-депресивного розладів;
- Основні клінічні симптоми обсесивно-компульсивних та дисоціативних (конверсійних) розладів;
- Основні клінічні симптоми
- Діагностичні критерії неврастенії;
- Основні клінічні симптоми фобічних розладів;
- Основні клінічні симптоми соматоформного розладу;

Класифікувати:

- Захворювань, що пов'язані з емоційно-стресовим та психотравмуючим впливом на людину;
- Невротичні та соматоформні розлади;
- Тривожні розлади;
- Фобічні розлади;
- Реактивні психози;

Продемонструвати:

- Самодопомога при стрес-асоційованих розладах за програмою ментального здоров'я «Ти як?» і самодопомога+ (Self-Help Plus, SH+), MhGAP;

- MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з стрес-асоційованими розладами;
- Протокол mhGAP «Психози», «Самоушкодження/Суїцид» - оцінка, ведення, подальший супровід;
- Алгоритм mhGAP «ПТСР» - оцінка, базовий план ведення хвороби;
- План лікування, профілактики та реактивних психозів;
- План лікування, реабілітації, профілактики реакцій на важкий стрес і порушення адаптації;
- Надання невідкладної медичної допомоги при панічному збудженні;
- Невідкладна допомога при психічних розладах внаслідок надзвичайних ситуацій, стихійного лиха та воєнних дій (збудлива невротична реакція, ступорозна невротична реакція, психогенний ступор, рухова буря, психогенний делірій);
- Невідкладна допомога при істеричному збудженні та дисоціативних судомках.

Тема 17. Загальна характеристика невротичних, зв'язаних зі стресом та соматоформних розладів. Невротичні розлади. Соматоформні розлади. Скринінг психологічної травми. Самодопомога при стрес-асоційованих розладах за програмою ментального здоров'я «Ти як?» і самодопомога+ (Self-Help Plus, SH+), MhGAP.

Визначення поняття. Емоційний стрес та психічна травма. Загальна характеристика захворювань, що пов'язані з емоційно-стресовим та психотравмуючим впливом на людину, їх поширеність, медичне та соціальне значення. Етіологія та патогенез, роль спадковості, набутих факторів, особливостей типу особистості.

Емоційно-лабільний розлад (неврастенія). Фобічні розлади (агорафобія, соціальні фобії, основні специфічні ізольовані фобії). Тривожні розлади (панічний розлад, генералізований тривожний розлад, змішаний тривожно-депресивний розлад). Обсесивно-компульсивний (ананкастичний) розлад: переважно нав'язливі думки та роздуми, переважно компульсивні дії (нав'язливі ритуали), інші обсесивно-компульсивні розлади (нав'язливі емоції, рухи, спогади та ін.). Дисоціативні (конверсійні) розлади: дисоціативні амнезія, фуга, ступор, транс та одержимість, дисоціативні рухові розлади, дисоціативні конвульсії, анестезія або втрата чуттєвого сприйняття.

Соматизований розлад, соматоформна вегетативна дисфункція, іпохондричний розлад: клініка, лікування та профілактика.

Скринінг психологічної травми. Самодопомога при стрес-асоційованих розладах за програмою ментального здоров'я «Ти як?» і самодопомога+ (Self-Help Plus, SH+), MhGAP.

Тема 18: Реакція на важкий стрес і порушення адаптації. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР). Гострі та затяжні реактивні психози. Алгоритм mhGAP «ПТСР»

Гострі реакції на стрес: гострі істеричні психози, фугіформна реакція, паморочний стан, реактивна сплутаність, реактивний ступор, параноїдна реакція. Затяжні реакції на стрес, загальні клінічні ознаки, критерії Ясперса. Реактивна депресія, реактивний параноїд, індукований параноїдний психоз, затяжний реактивний ступор. Вікові особливості, наслідки. Лікування реакцій на важкий стрес і порушення адаптації, профілактика, реабілітація. ПТСР. Клінічні особливості, лікування. Профілактика суїцидальних тенденцій та зловживання психоактивними речовинами. Протокол mhGAP «Психози», «Самоушкодження/Суїцид» - оцінка, ведення, подальший супровід. Алгоритм mhGAP «ПТСР» - оцінка, базовий план ведення хвороби

Змістовий модуль 6 . Поліетіологічні психічні розлади.

Конкретні цілі змістового модулю:

Визначати:

- Біполярний афективний розлад;

- Епілепсію;
- Шизофренію;
- Епілептичний статус;
- Типи перебігу шизофренії: безперервно-прогресивний, приступоподібно-прогресивний, періодичний;

Узагальнювати:

- Клінічні прояви маніакальної та депресивної фаз БАР;
- Клінічні прояви епілептичної деменції;
- Клінічні прояви при шизофренії;
- Позитивні та негативні симптоми шизофренії;

Пояснювати:

- Етіологію та патогенез БАР;
- Основні патогенетичні механізми депресії;
- Основні патогенетичні механізми шизофренії;
- Клінічні особливості та прогноз першого психотичного епізоду;
- Основні патогенетичні механізми епілепсії.

Розуміти:

- Соматовегетативні та психопатологічні ознаки маскованої депресії;
- Особливості нагляду за хворими у стані депресії;
- Особливості змін особистості у хворих на епілепсію.
- Особливості епілепсії у дітей;
- Проблеми експертизи та медико-соціальної реабілітації хворих на афективні психічні порушення;
- Особливості трудової, військової та судово-психіатричної експертизи хворих на епілепсію;
- Особливості трудової, військової та судово-психіатричної експертизи хворих на шизофренію та маячні розлади.

Вирізняти:

- Основні клінічні симптоми БАР;
- Соматичні еквіваленти ендогенної депресії, триада Протопопова;
- Основні клінічні симптоми епілепсії;
- Прості парціальні напади (без порушення свідомості);
- Комплексні парціальні напади (із порушенням свідомості). Генералізовані та вторинно-генералізовані напади.
- Основні гіпотези патогенетичних механізмів при шизофренії;
- Шизотипові та маячні розлади.

Класифікувати:

- Класифікація епілепсії.
- Судомні напади (прості парціальні, складні парціальні, генералізовані напади);
- Епілептичні психози;
- Види депресії;
- Основні клінічні та атипові форми ядерної шизофренії;
- Типи дефекту та типи ремісії при шизофренії.

Продемонструвати:

- План лікування, реабілітації, профілактики шизофренії;
- План лікування, реабілітації, профілактики афективних психозів;
- План лікування, реабілітації, профілактики епілепсії;
- Надання невідкладної медичної допомоги при кататонічному ступорі, гебефренічному та кататонічному збуденні;
- Надання невідкладної медичної допомоги при маніакальному збуденні;

- Надання невідкладної медичної допомоги при ажитованій депресії;
- Надання невідкладної медичної допомоги при епілептичному статусі;
- MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з депресією та біполярним афективним розладом;
- MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з епілепсією;
- MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з гострим психозом.

Тема 19: Афективні розлади. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з депресією та біполярним афективним розладом.

Визначення поняття, поширеність. Біполярний афективний розлад. Клінічні прояви маніакальної та депресивної фаз. Інтермісія. Типи перебігу. Рекурентний депресивний розлад. Соматичні еквіваленти ендогенної депресії, триада Протопопова. Маскована депресія, її соматовегетативні та психопатологічні ознаки. Особливості нагляду за хворими у стані депресії. Принципи профілактики й терапії афективних психозів. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з депресією та біполярним афективним розладом. Протирецидивна терапія при біполярному афективному розладі. Проблеми експертизи та медико-соціальної реабілітації хворих на афективні психічні порушення.

Тема 20: Епілепсія. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з епілепсією.

Визначення епілепсії, її поширеність. Етіологія та патогенез епілепсії. Класифікація епілепсії. Прості парціальні припадки (без порушення свідомості): моторні, сенсорні, із вегето-вісцеральними проявами, із порушенням психічних функцій (дисфазичні, дисмнезичні, із порушенням мислення, афективні, з ілюзіями, із складними галюцинаціями). Комплексні парціальні припадки (із порушенням свідомості). Генералізовані припадки (абсанси, міоклонічні, клонічні, тонічні, тоніко-клонічні, атонічні). Вторинно-генералізовані припадки. Епілептичний статус. Епілептичні психози. Зміни особистості у хворих на епілепсію. Епілептична деменція. Особливості епілепсії у дітей. Принципи лікування епілепсії. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з епілепсією. Протиепілептичні препарати, принципи їх застосування. Невідкладна допомога при епілептичному статусі. Лікування психічних розладів при епілепсії. Психотерапія, психопрфілактика, медико-соціальна реабілітація. Трудова, військова та судово-психіатрична експертиза.

Тема 21: Шизофренія, шизотипові та маячні розлади. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з шизофренією.

Визначення поняття шизофренії. Епідеміологія. Основні гіпотези патогенетичних механізмів при шизофренії. Клінічні прояви: розщеплення, основні («негативні») симптоми (аутизм, емоційне збідніння, розлад асоціативного процесу, ефекторно-вольові порушення), продуктивні симптоми. Основні клінічні форми ядерної шизофренії: параноїдна, проста, гебефренічна, кататонічна. Атипові форми шизофренії.

Поняття: перший психотичний епізод, діагностика, клінічні особливості, прогноз. Типи перебігу шизофренії: безперервно-прогресивний, приступоподібно-прогресивний, періодичний. Шизотипові та маячні розлади. Кінцевий стан шизофренії. Поняття дефекту, типи дефектів. Диференційна діагностика.

Лікування шизофренії: фармакотерапія, ЕСТ, психотерапевтична допомога. Експертиза: трудова, військова, судово-психіатрична. Профілактика рецидивів, психопрфілактика, трудотерапія, соціально-реабілітаційні заходи. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з шизофренією.

Змістовий модуль 7 . Розлади зрілої особистості та поведінки у дорослих. Розумова відсталість. Розлади спектру аутизму. Поведінкові розлади, що починаються у дитячому та підлітковому віці.

Конкретні цілі змістового модулю:

Визначати:

- Поняття «дитячий аутизм»;
- Поняття «синдром дефіциту уваги з гіперактивністю»;
- Психофізичний інфантилізм;

Узагальнювати:

- Основні ознаки розладів особистості;
- Сомато-неврологічні симптоми розумової відсталості;
- Основні клінічні прояви розладів аутистичного спектру;
- Симптоми гіперкінетичного розладу з дефіцитом уваги.

Пояснювати:

- Етіологію та патогенетичні механізми формування розладів особистості;
- Етіологію та патогенетичні механізми формування розумової відсталості;
- Динаміку розладів особистості;
- Етіологію та патогенетичні механізми розладів спектру аутизму;
- Етіологію та патогенетичні механізми виникнення гіперкінетичних розладів.

Розуміти:

- Клінічні особливості психофізичного інфантилізму;
- Вікові особливості розладів особистості;
- Соціо-культуральні особливості розумової відсталості;
- Клінічні прояви розладів спектру аутизму.

Вирізняти:

- Клінічні форми розладів особистості;
- Діагностичні критерії розумової відсталості;
- Діагностичні критерії розладів аутистичного спектру;
- Діагностичні критерії гіперкінетичного розладу з дефіцитом уваги.

Класифікувати:

- Розлади зрілої особистості та поведінки у дорослих;
- Ступені розумової відсталості;
- Форми гіперкінетичного розладу з дефіцитом уваги;
- Розлади спектру аутизму.

Продемонструвати:

- План лікування, профілактики, експертизи та соціально-трудової реабілітації розладів особистості;
- План лікування, медико-педагогічна корекція, соціально-трудова реабілітація розумової відсталості;
- План лікування, профілактики, та медико-педагогічна корекція пацієнтів з аутизмом;
- План лікування, профілактики та медико-педагогічна корекція пацієнтів з гіперкінетичним розладом з дефіцитом уваги;
- MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами, що починаються у дитячому та підлітковому віці.

Тема 22. Розлади зрілої особистості та поведінки у дорослих. Розумова відсталість.

Визначення поняття. Розповсюдженість. Етіологічні фактори та патогенетичні механізми формування розладів особистості Основні ознаки розладів особистості. Клінічні форми розладів особистості, їх динаміка, вікові особливості. Диференційна діагностика. Принципи лікування, профілактики, експертизи та соціально – трудової реабілітації.

Визначення поняття розумової відсталості. Розповсюдженість, соціо-культуральні особливості. Етіологія та патогенетичні механізми формування розумової відсталості. Класифікація, ступені та клінічні прояви розумової відсталості. Сомато-неврологічні симптоми. Принципи лікування, медико-педагогічна корекція. Соціально-трудова реабілітація. Профілактичні заходи. Експертиза розумової відсталості. Психофізичний інфантилізм. Принципи корекції, реабілітації та експертизи.

Тема 23. Розлади спектру аутизму. Поведінкові розлади, що починаються у дитячому та підлітковому віці. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами, що починаються у дитячому та підлітковому віці.

Визначення поняття “дитячий аутизм”. Історичний огляд. Роль вітчизняних та світових вчених у вивченні цієї проблеми.

Поширеність, етіопатогенетичні механізми та клінічні прояви розладів спектру аутизму. Діагностика та диференційний діагноз. Перебіг та прогноз. Лікування. Реабілітація. Профілактика. Питання експертизи.

Визначення поняття “синдром дефіциту уваги з гіперактивністю”. Поширення. Етіологічні фактори та патогенетичні механізми виникнення гіперкінетичних розладів. Клінічні прояви. Розлади соціальної поведінки. Роль соціо-культуральних факторів в формуванні розладів поведінки. Діагностика та диференційна діагностика. Динаміка. Прогноз. Лікування гіперкінетичних та поведінкових розладів. Медико-педагогічна корекція. Соціальна реабілітація. Питання профілактики та експертизи.

MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами, що починаються у дитячому та підлітковому віці.

Тема 24. Підсумковий модульний контроль.

9.2. Тематична структура модуля «Загальні питання психіатрії та загальна психопатологія спеціальна (нозологічна) психіатрія»

Змістовий модуль 1. Загальні питання психіатрії

Тема 1. Предмет та завдання психіатрії та наркології, історія розвитку. Організація допомоги хворим із психічними порушеннями. Особливості структури психіатричної лікарні й диспансеру. Принципи догляду за психічно хворими. Поняття ментального здоров'я. Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?», програма управління проблемами + (Problem Management Plus, PM+) , самодопомога+ (Self-Help Plus, SH+), програма дій ВООЗ із подолання прогалин у сфері охорони психічного здоров'я (MhGAP).

Тема 2. Методи психіатричного дослідження. Ментальне здоров'я та методи дослідження. Класифікація психічних розладів, поняття психопатологічного симптому, синдрому та захворювання, реєстри психічних розладів.

Тема 3. Загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних захворювань. Методики збереження ментального здоров'я за Всеукраїнською програмою ментального здоров'я «Ти як?», програмами управління проблемами + та самодопомога+ .

Змістовий модуль 2. Загальна психопатологія.

Тема 4. Порушення відчуттів та сприймання.

Тема 5. Порушення пам'яті та уваги.

Тема 6. Порушення мислення та інтелекту.

Тема 7. Порушення емоцій.

Тема 8. Порушення ефекторної сфери.

Тема 9. Порушення свідомості та самосвідомості.

Тема 10. Психопатологічні синдроми

Змістовий модуль 3: Органічні (в тому числі симптоматичні) психічні розлади.

Екологічна психіатрія.

Тема 11: Загальна характеристика органічних (включаючи симптоматичні) психічних розладів.

Тема 12: Психічні порушення у похилому та старечому віці. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з деменцією.

Тема 13: Соматогенні психічні розлади.

Тема 14: Екзогенії.

Змістовий модуль 4: Психічні розлади внаслідок вживання психоактивних речовин та залежності від них.

Тема 15: Медичні та соціальні проблеми вживання психоактивних речовин. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання алкоголю. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання алкоголю.

Тема 16: Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання наркотичних речовин. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання речовин, які не внесені в державний перелік наркотиків. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання ПАР.

Змістовий модуль 5: Невротичні, зв'язані зі стресом та соматоформні розлади.

Тема 17. Загальна характеристика невротичних, зв'язаних зі стресом та соматоформних розладів. Невротичні розлади. Соматоформні розлади. Скринінг психологічної травми. Самодопомога при стрес-асоційованих розладах за програмою ментального здоров'я «Ти як?» і самодопомога+ (Self-Help Plus, SH+), MhGAP.

Тема 18: Реакція на важкий стрес і порушення адаптації. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР). Гострі та затяжні реактивні психози. Алгоритм mhGAP «ПТСР».

Змістовий модуль 6: Поліетіологічні психічні захворювання.

Тема 19: Афективні розлади. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з депресією та біполярним афективним розладом.

Тема 20: Епілепсія. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з епілепсією.

Тема 21: Шизофренія, шизотипові та маячні розлади. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з шизофренією.

Змістовий модуль 7. Розлади зрілої особистості та поведінки у дорослих. Розумова відсталість. Розлади спектру аутизму. Поведінкові розлади, що починаються у дитячому та підлітковому віці.

Тема 22. Розлади зрілої особистості та поведінки у дорослих. Розумова відсталість.

Тема 23. Розлади спектру аутизму. Поведінкові розлади, що починаються у дитячому та підлітковому віці. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами, що починаються у дитячому та підлітковому віці.

Підсумковий модульний контроль.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма	у тому числі			усього
		л	п		
		3	4	5	6
1	2	3	4	5	6
Модуль 1 Загальні питання психіатрії та наркології та загальна психопатологія. Спеціальна (нозологічна) психіатрія					
Змістовий модуль 1. Загальні питання психіатрії					
Тема 1. Предмет і завдання психіатрії та наркології, історія розвитку. Організація допомоги хворим із психічними порушеннями. Особливості структури психіатричної лікарні й	4,5	0,5	2		

диспансеру. Принципи догляду за психічно хворими. Поняття ментального здоров'я. Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?», програма управління проблемами + (Problem Management Plus, PM+) , самодопомога+ (Self-Help Plus, SH+), програма дій ВООЗ із подолання прогалин у сфері охорони психічного здоров'я (MhGAP).					
Тема 2. Методи психіатричного дослідження. Ментальне здоров'я та методи його дослідження. Класифікація психічних розладів, поняття психопатологічного симптому, синдрому та захворювання, реєстри психічних розладів.	3,5	0,5	2		
Тема 3. Загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних захворювань. Методики збереження ментального здоров'я згідно Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?», програмами управління проблемами + та самодопомога+ .	6	1	2		
Разом за змістовим модулем 1	14	2	6		
Змістовий модуль 2. Загальна психопатологія					
Тема 1. Порушення відчуттів та сприймання	2,6	0,1	2		
Тема 2. Порушення пам'яті та уваги	2,6	0,1	2		
Тема 3. Порушення мислення та інтелекту	3,1	0,1	2		
Тема 4. Порушення емоцій	3,1	0,1	2		
Тема 5. Порушення ефektorної сфери	3,1	0,1	2		
Тема 6. Порушення свідомості та самосвідомості	3,5	0,5	2		
Тема 7. Психопатологічні синдроми	4	1	2		
Разом за змістовим модулем 2	22	2	14		
Змістовий модуль 3. Органічні (в тому числі симптоматичні) психічні розлади. Екологічна психіатрія.					
Тема 1. Психічні порушення у похилому та старечому віці. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з деменцією.	2		2		
Тема 2. Загальна характеристика органічних (включаючи симптоматичні) психічних розладів	4		2		
Тема 3. Соматогенні психічні	4		2		

розлади.					
Тема 4. Екзогенії	4		2		
Разом за змістовим модулем 3	14	0	8		
Змістовий модуль 4. Психічні розлади внаслідок вживання психоактивних речовин та залежності від них.					
Тема 1. Медичні та соціальні проблеми вживання психоактивних речовин. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання алкоголю.	4	1	2		
Тема 2. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання наркотичних речовин. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання речовин, не внесених в державний перелік наркотиків. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання ПАР.	4	1	2		
Разом за змістовим модулем 4	8	2	4		
Змістовий модуль 5. Невротичні, зв'язані зі стресом та соматоформні розлади					
Тема 1. Загальна характеристика невротичних, зв'язаних зі стресом та соматоформних розладів. Невротичні розлади. Соматоформні розлади. Скринінг психологічної травми. Самодопомога при стрес-асоційованих розладах за програмою ментального здоров'я «Ти як?» і самодопомога+ (Self-Help Plus, SH+), MhGAP .	6	1	2		
Тема 2. Посттравматичний стресовий розлад. Гострі та затяжні реактивні психози. Протокол mhGAP «Психози», «Самоушкодження/Суїцид» - оцінка, ведення, подальший супровід. Алгоритм mhGAP «ПТСР» - оцінка, базовий план ведення хвороби.	3,5	0,5	2		
Разом за змістовим модулем 5	9,5	1,5	4		
Змістовий модуль 6. Поліетіологічні психічні захворювання					
Тема 1. Афективні розлади. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з депресією та біполярним афективним розладом.	3	0,5	2		
Тема 2. Епілепсія. MhGAP	3	0,5	2		

рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з епілепсією.					
Тема 3. Шизофренія, шизотипові та маревні розлади. . MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з шизофренією.	6	1	4		
Разом за змістовим модулем 6	12	2	8		
Змістовий модуль 7. Розлади зрілої особистості та поведінки у дорослих. Розумова відсталість. Розлади спектру аутизму. Поведінкові розлади, що починаються у дитячому та підлітковому віці.					
Тема 1. Розлади зрілої особистості та поведінки у дорослих. Розумова відсталість.	4,5	0,5	2		
Тема 2. Розлади спектру аутизму. Поведінкові розлади, що починаються у дитячому та підлітковому віці. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами, що починаються у дитячому та підлітковому віці.	2		2		
Разом за змістовим модулем 7	6,5	0,5	4		
Індивідуальна робота	—	—	—	—	—
Підсумковий модульний контроль	4		2		
Усього годин	90	10	50		

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
1.	Предмет і завдання психіатрії та наркології. Принципи терапії, профілактики та реабілітації психічних розладів. Поняття ментального здоров'я. Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?», програма управління проблемами + (Problem Management Plus, PM+) , самодопомога+ (Self-Help Plus, SH+), програма дій ВООЗ із подолання прогалин у сфері охорони психічного здоров'я (mhGAP). Патологія пізнавальних процесів.	2
2.	Розлади рухово-вольової сфери, порушення потягів. Порушення емоційної сфери та свідомості. Психопатологічні синдроми.	2
3.	Медичні та соціальні проблеми вживання психоактивних речовин. Психічні та поведінкові розлади внаслідок ПАР (токсикоманія, наркоманія). MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання ПАР.	2
4.	Невротичні та соматоформні розлади. Реактивні психози. Розлади зрілої особистості та поведінки у дорослих. Техніки самодопомоги та підтримки людей поруч за Всеукраїнською програмою ментального здоров'я «Ти як?», програмами управління проблемами + та самодопомога+ .	2
5.	Ендогенні психічні розлади (шизофренія, епілепсія, афективні розлади). MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психозами, афективними розладами та епілепсією.	2
Разом		10

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Предмет та завдання психіатрії та наркології, історія розвитку. Організація допомоги хворим із психічними порушеннями. Особливості структури психіатричної лікарні й диспансеру. Принципи догляду за психічно хворими. Поняття ментального здоров'я. Поняття ментального здоров'я. Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?», програма управління проблемами + (Problem Management Plus, PM+) , самодопомога+ (Self-Help Plus, SH+), програма дій ВООЗ із подолання прогалин у сфері охорони психічного здоров'я (MhGAP).	2
2.	Методи психіатричного дослідження. Ментальне здоров'я та методи його дослідження. Класифікація психічних розладів, поняття психопатологічного симптому, синдрому та захворювання, реєстри психічних розладів.	2
3.	Загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних захворювань і розладів поведінки. Техніки самодопомоги та підтримки людей поруч за Всеукраїнською програмою ментального здоров'я «Ти як?», програмами управління проблемами + та самодопомога+ .	2
4.	Порушення відчуттів та сприйняття	2
5.	Порушення пам'яті та уваги	2
6.	Порушення мислення та інтелекту	2
7.	Порушення емоцій	2
8.	Порушення ефекторної сфери	2
9.	Порушення свідомості та самосвідомості	2
10.	Психопатологічні синдроми	2
11.	Психічні порушення у похилому та старечому віці. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з деменцією.	2
12.	Загальна характеристика органічних (включаючи симптоматичні) психічних розладів	2
13.	Соматогенні психічні розлади. Психічні порушення у хворих при соматичних, ендокринних та судинних захворюваннях.	2
14.	Екзогенії. Психічні порушення при інфекційних захворюваннях та черепно-мозкових травмах. Психічні порушення внаслідок екологічно несприятливих впливів	2
15.	Медичні та соціальні проблеми вживання психоактивних речовин. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання алкоголю.	2
16.	Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання наркотичних речовин. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання речовин, які не внесені в державний перелік наркотиків. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання ПАР.	2
17.	Загальна характеристика невротичних, пов'язаних зі стресом та сомато-формних розладів. Невротичні розлади. Скринінг психологічної травми. Самодопомога при стрес-асоційованих розладах за програмою ментального здоров'я «Ти як?» і самодопомога+ (Self-Help Plus, SH+), MhGAP.	2
18.	Посттравматичний стресовий розлад. Гострі та затяжні реактивні психози. Протокол mhGAP «Психози», «Самоушкодження/Суїцид» - оцінка, ведення, подальший супровід. Алгоритм mhGAP «ПТСР» - оцінка, базовий план ведення хвороби.	2
19.	Афективні розлади. Клінічні прояви, типи перебігу. Принципи терапії пацієнтів із афективними розладами. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів	2

	з афективними розладами.	
20.	Епілепсія, основні симптоми. Клінічна характеристика пароксизмів. Класифікація епілепсії. Епілептичні психози. Лікування хворих на епілепсію. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з епілепсією. Невідкладна допомога при епілептичному статусі.	2
21.	Шизофренія. Преморбідні прояви. Основні клінічні симптоми. Клінічні форми та типи перебігу. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з шизофренією. Лікування хворих на шизофренію.	4
22.	Розлади особистості. Етіологія та патогенез. Клінічні форми психопатії. Діагностика та диференційна діагностика. Лікувально-корекційні та соціально-реабілітаційні заходи. Питання експертизи. Розумова недостатність. Етіологія, патогенез, клінічні прояви. Діагностика та диференційна діагностика. Лікувально-корекційні заходи. Профілактика, питання експертизи.	2
23.	Ранній дитячий аутизм. Етіологія та епідеміологія. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування. Профілактика. Питання експертизи та реабілітації. Гіперкінетичні розлади у дітей та підлітків. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Розлади соціальної поведінки. Клініка, перебіг, профілактика. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами, що починаються у дитячому та підлітковому віці. Принципи медико-педагогічної корекції, соціальної реабілітації.	2
24.	Підсумковий модульний контроль	2
Разом		50

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Передаудиторна підготовка до практичних занять (теоретична підготовка та опрацювання тематичних тестів і клінічних ситуаційних задач) за планом практичних занять з навчальної дисципліни «Психіатрія і наркологія».	16
2.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять:	
	Поняття ментального здоров'я. Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?».	1
	Програма управління проблемами + (Problem Management Plus, PM+). Самодопомога+ (Self-Help Plus, SH+). Програма дій ВООЗ із подолання прогалин у сфері охорони психічного здоров'я (mhGAP).	2
	Швидка і невідкладна психіатрична допомога, її особливості	1
	Психічні розлади при захворюваннях серця (ішемічна хвороба, інфаркт міокарда, стенокардія), шлунково-кишкового тракту і печінки (гастрит, виразкова хвороба шлунка і 12-палої кишки, коліт, холецистит, гепатит, цироз тощо). Діагностика. Лікування	1
	Психічні розлади при хворобах обміну речовин і станах виснаження (хвороби нирок, аліментарна дистрофія, цукровий діабет) та захворюваннях крові (лейкози, анемії, лімфогрануломатоз). Діагностика. Лікування.	1

	Психічні розлади при патології ендокринних залоз (тиреотоксикоз, мікседема, акромегалія, хвороба Іценко-Кушинга, аддисонова хвороба тощо). Діагностика. Лікування	1
	Біологічні та психологічні механізми залежності людини від психоактивних речовин. Роль опіїдних рецепторів у патогенезі алкоголізму та наркоманій.	1
	Первинна і вторинна психологічна профілактика вживання психоактивних речовин, її форми та методики	1
	Психічні розлади внаслідок надзвичайних ситуацій (стихійне лихо, соціальні катастрофи, воєнні дії)	1
	Немедикаментозна терапія хворих на психічні розлади (деривація сну, фітотерапія, лазерна терапія, голкорексфлексотерапія). Психотерапія у комплексному лікуванні психічних неспсихотичних розладів	1
	Спадково зумовлені форми розумової відсталості: патологічні стани, які виникли внаслідок генних порушень.	1
3.	Систематизація отриманих знань та практичних навичок. Самостійна підготовка до складання підсумкового модульного контролю.	2
	Разом	30

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ (не передбачено програмою).

15. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

- Предмет і завдання психіатрії та наркології. Організація психіатричної та наркологічної допомоги.
- Показання і протипоказання до госпіталізації у психіатричну лікарню.
- Правові засади надання психіатричної допомоги. Закон України “Про психіатричну допомогу”.
- Поняття ментального здоров'я.
- Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?».
- Програма управління проблемами + (Problem Management Plus, PM+).
- Самодопомога+ (Self-Help Plus, SH+).
- Програма дій ВООЗ із подолання прогалин у сфері охорони психічного здоров'я (mhGAP).
- Методи обстеження психічно хворих, їх значення в діагностиці психічних розладів.
- Синдромологічна та нозологічна класифікація психічної патології. Основні етіологічні чинники психічних розладів.
- Загальні принципи та методи лікування психічних захворювань.
- Класифікація психотропних препаратів і показання до їх застосування.
- Седативні препарати. Загальна характеристика психотропної дії. Класифікація. Показання, протипоказання для призначення, побічні дії (рецепти).
- Антидепресанти. Загальна характеристика психотропної дії. Класифікація. Показання, протипоказання для призначення, побічні дії (рецепти).
- Транквілізатори. Загальна характеристика психотропної дії. Класифікація. Показання, протипоказання для призначення, побічні дії (рецепти).
- Нейролептики. Загальна характеристика психотропної дії. Класифікація. Показання, протипоказання для призначення, побічні дії (рецепти).
- Стабілізатори настрою. Загальна характеристика психотропної дії. Класифікація. Показання, протипоказання для призначення, побічні дії (рецепти).

18. Психостимулятори. Особливості психотропної дії. Показання та протипоказання. Рецепти.
19. Протисудомні препарати. Загальна характеристика психотропної дії. Класифікація. Показання, протипоказання для призначення, побічні дії(рецепти).
20. Ноотропи. Загальна характеристика психотропної дії. Класифікація. Показання, протипоказання для призначення, побічні дії (рецепти).
21. Психотерапія в комплексному лікуванні хворих з психічними захворюваннями. Класифікація психотерапевтичних методів. Показання та протипоказання.
22. Схема оцінки психічного стану пацієнта (психічний статус).
23. Класифікація та визначання порушень відчуттів: гіперестезії, гіпестезії, анестезії, сенестопатії.
24. Класифікація та визначання порушень сприймань: ілюзії, психосенсорні розлади, галюцинації.
25. Класифікація та визначення порушень пам'яті.
26. Класифікація і визначення порушень мислення.
27. Класифікація та визначення порушень інтелекту (деменція, розумова відсталість).
28. Класифікація та визначення порушень емоцій.
29. Класифікація та визначення порушень ефекторної сфери.
30. Патологія потягів та інстинктивних дій. Діагностичне значення.
31. Розлади статевого інстинкту та статевого потягу.
32. Клініка і діагностика астенічного синдрому.
33. Клініка і діагностика obsесивно-фобічного синдрому.
34. Клініка і діагностика дисморфобічного та дисморфоманічного синдромів.
35. Клініка і діагностика істеричного синдрому.
36. Клініка і діагностика депресивного синдрому.
37. Клініка і діагностика іпохондричного синдрому.
38. Клініка і діагностика маніакального синдрому.
39. Клініка і діагностика параноїдного синдрому.
40. Клініка і діагностика паранойяльного синдрому.
41. Клініка і діагностика парафренічного синдрому.
42. Клініка і діагностика кататонічного синдрому.
43. Клініка і діагностика гебефренічного синдрому.
44. Клініка і діагностика деліріозного синдрому.
45. Клініка і діагностика аментивного синдрому.
46. Клініка і діагностика сутінкового стану свідомості.
47. Клініка і діагностика галюцинозу.
48. Клініка і діагностика психоорганічного синдрому.
49. Клініка і діагностика амнестичного синдрому.
50. Синдроми з загальним порушенням свідомості (оглушення).
51. Клініка і діагностика онейроїдного синдрому.
52. Клініка і діагностика хореатичного синдрому.
53. Синдроми амбулаторного автоматизму: клініка і діагностика.
54. Клініка і діагностика присмеркового стану.
55. Клініка і діагностика патологічного афекту.
56. Клініка і діагностика Корсаковського синдрому.
57. Клініка і діагностика синдрому інтрапсихічної атаксії.
58. Клініка і діагностика апато-абулічного синдрому.
59. Клініка і діагностика псевдодементного синдрому.
60. Клініка і діагностика пуерильного синдрому.
61. Клініка і діагностика Ганзеровського синдрому.
62. Невротичні (непсихотичні) синдроми.
63. Синдроми звуження поля свідомості.
64. Синдроми виключення свідомості.

65. Синдроми з частковим порушенням свідомості (дереалізація, деперсоналізація)
66. Клініка і діагностика маніакальної мовної безладності
67. Клініка і діагностика дисфорії.
68. Клініка і діагностика ажитованої депресії.
69. Клініка і діагностика синдрому Кандинського-Клерамбо (психічний автоматизм).
70. Клініка і діагностика нігілістичного синдрому.
71. Змішані синдроми.
72. Загальна характеристика та класифікація психічної патології похилого та старечого віку.
73. Деменції при нейродегенеративних захворюваннях – хвороба Альцгеймера, Піка, деменція при хворобі Паркінсона.
74. Старече недоумство: клініка, діагностика. Надання медичної допомоги.
75. Психічні розлади при соматичних захворюваннях: клініка, діагностика, лікування.
76. Психічні розлади при атеросклерозі судин головного мозку та гіпертонічній хворобі: клініка, діагностика, лікування.
77. Психічні розлади при вагітності та у післяпологовому періоді.
78. Психічні розлади при пухлинах головного мозку
79. Особливості психічних розладів при ендокринних захворюваннях.
80. Психічні порушення при гострих і хронічних інфекціях, принципи їх лікування .
81. Психічні розлади у ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД.
82. Психічні розлади внаслідок черепно-мозкової травми: класифікація, клініка, діагностика, лікування
83. Психоактивні речовини, психологічна та фізична залежність. Клініка великого наркоманічного синдрому.
84. Алкогольне сп'яніння, його ступені, діагностика, надання медичної допомоги при гострому алкогольному отруєнні.
85. Патологічне алкогольне сп'яніння, діагностика, судово-психіатрична експертиза.
86. Алкоголізм, критерії визначення, стадії алкоголізму.
87. Клініка і діагностика алкогольного абстинентного синдрому, невідкладна допомога.
88. Гострі психічні розлади внаслідок зловживання алкоголем: клініка, діагностика, лікування.
89. Затяжні психічні розлади внаслідок зловживання алкоголем (хронічні). Алкогольні енцефалопатії.
90. Методи лікування психічних і поведінкових розладів внаслідок вживання алкоголю. Профілактика алкоголізму та його рецидивів.
91. Класифікація психоактивних речовин. Медичний, соціальний і правовий критерії наркотичних речовин.
92. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання опіоїдів.
93. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання канабіоїдів.
94. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання седативних та снодійних препаратів.
95. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання кокаїну.
96. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання галюциногенів.
97. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання розчинників, летких речовин (інгалянтів).
98. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання нікотину.
99. Психічні та поведінкові розлади внаслідок зловживання продуктів, що містять кофеїн.
100. Надання медичної допомоги при гострих отруєннях внаслідок вживання опіатів, канабіоїдів, седативних та снодійних препаратів, кокаїну та інших психостимуляторів, галюциногенів, летких розчинників.
101. Методи лікування та профілактики психічних і поведінкових розладів внаслідок вживання психоактивних речовин.
102. Поняття психогенного розладу. Етіологічні чинники та патогенетичні механізми психогенних розладів.

103. Класифікація невротичних розладів за МКХ-10.
104. Клінічна картина та лікування неврастенії.
105. Класифікація, клінічна картина та лікування тривожних розладів.
106. Клінічна картина та лікування обсесивно-компульсивного розладу.
107. Клінічна картина та лікування дисоціативних (конверсійних) розладів.
108. Невротична депресія: етіологія, клініка, лікування.
109. Класифікація, клінічна картина та лікування соматоформних розладів.
110. Принципи лікування та профілактики невротичних розладів.
111. Реактивні психози: класифікація, клініка. Принципи терапії, експертиза, профілактика, реабілітація при реактивних психозах.
112. Гострі реактивні психози, класифікація, клініка та лікування.
113. Підгострі реактивні психози, класифікація, клініка та лікування.
114. Затяжні реактивні психози, класифікація, клініка та лікування.
115. Визначення поняття посттравматичного стресового розладу (ПТСР), клініка, діагностика, лікування.
116. Визначення поняття «шизофренія». Етіологія шизофренії. Загальні ознаки психічних розладів при шизофренії.
117. Ядерні типові клінічні форми шизофренії, класифікація, клініка, лікування.
118. Типи перебігу шизофренії. Наслідки шизофренії. Поняття про ремісію та дефект.
119. Принципи терапії шизофренії.
120. Етіологія, клінічна картина біполярного афективного розладу. Циклотимія. Принципи терапії хворих на афективні розлади.
121. Клінічна картина маніакальної фази біполярного афективного розладу.
122. Клінічна картина депресивної фази біполярного афективного розладу.
123. Масковані депресії.
124. Первинна (генуїнна) та вторинна (симптоматична) епілепсія: етіологія, клініка, лікування.
125. Класифікація пароксизмальних проявів. Великий (розгорнутий) судомний напад, допомога хворому.
126. Епілептичний статус, невідкладна допомога.
127. Психічні розлади при епілепсії, клініка, медична допомога.
128. Психічні еквіваленти при епілепсії та епілептичні психози. Форми, клініка, перебіг, діагностика, лікування.
129. Розлади особистості та поведінки у дорослих, етіологія.
130. Клінічні варіанти розладів особистості у дорослих. Основні принципи терапії, реабілітації та профілактики розладів особистості і поведінки у дорослих.
131. Етіологія та класифікація розумової відсталості.
132. Принципи терапії, корекції, експертизи та реабілітації при розумовій відсталості. Організація навчально-виховного і трудового процесів.
133. Психофізичний інфантизм.
134. Визначення поняття: ранній дитячий і атиповий аутизм. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування. Принципи корекції та реабілітації.
135. Гіперкінетичні розлади у дітей та підлітків. Розлади соціальної поведінки. Етіологія. Патогенез. Клініка. Принципи медико-педагогічної корекції та соціальної реабілітації.

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Невідкладна допомога при абстинентному синдромі.
2. Невідкладна допомога при алкогольному сп'янінні.
3. Невідкладна допомога при наркотичному отруєнні.
4. Невідкладна допомога при суїцидальних спробах.
5. Невідкладна допомога при аментивному збудженні.
6. Невідкладна допомога при галюцинаторно-параноїдному збудженні.

7. Невідкладна допомога при гебефренічному збудженні.
8. Невідкладна допомога при гострому алкогольному делірії.
9. Невідкладна допомога при епілептичному статусі.
10. Невідкладна допомога при судомних синдромах (диференційна діагностика)
11. Невідкладна допомога при психічних розладах внаслідок надзвичайних ситуацій, стихійного лиха та воєнних дій (збудлива невротична реакція, ступорозна невротична реакція, психогенний ступор, рухова буря, психогенний делірій).
12. Невідкладна допомога при істеричному збудженні.
13. Невідкладна допомога при кататонічному збудженні.
14. Невідкладна допомога при панічному збудженні.
15. Невідкладна допомога при маніакальному збудженні.
16. Невідкладна допомога при психогенному ступорі.
17. Невідкладна допомога при психопатичному збудженні.
18. Невідкладна допомога при старечому збудженні.
19. Невідкладна допомога при сутінковому стані.
20. Невідкладна допомога при хорейному збудженні.
21. Невідкладна допомога при зловиясному нейрорепітїчному синдромі.

17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

При оцінюванні знань здобувачів перевага надається стандартизованим методам контролю: тестування (усне, письмове), вирішення клінічних ситуаційних фотоілюстрованих задач, контроль практичних навичок.

Методи контролю:

- теоретичних знань – тестування письмове, індивідуальне опитування, співбесіда, вирішення клінічних ситуаційних фотоілюстрованих задач.
- практичних навичок та умінь – контроль виконання стандартизованих за методикою проведення практичних навичок
 - розпитування хворого,
 - огляд загальний і місцевий,
 - оцінка за результатів інструментальних та лабораторних методів обстеження.

Форми контролю

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. На всіх практичних заняттях застосовується об'єктивний контроль теоретичної підготовки та засвоєння практичних навичок.

Контроль виконання самостійної роботи, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Контроль засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, здійснюється під час підсумкового контролю. Самостійна робота студентів включає такі індивідуальні творчі завдання, як проведення аналізу ефективності використання різних лікарських препаратів, методів діагностики і лікування, вивчення наукової літератури, участь у науково-практичних конференціях психіатричної клініки.

Застосовуються такі засоби визначення рівня підготовки студентів: контроль практичних навичок – вміння досліджувати психічний статус та інтерпретувати його при різних психічних захворюваннях; тести; розв'язування ситуаційних задач та задач «Крок-2».

Підсумковий контроль проводиться по завершенню вивчення блоку відповідних змістових модулів на останньому практичному занятті модуля.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Проводиться шляхом усного опитування, написання письмових робіт, тестів, вирішення ситуаційних завдань, демонстрації практичних навичок.

Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю дорівнює 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

До підсумкових контролів допускаються студенти, які повністю відвідали аудиторні навчальні заняття з дисципліни, передбачені навчальною програмою, та при вивченні відповідного модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Студенту, який не виконав всі види робіт, передбачені навчальною програмою, з поважної причини, вносяться корективи до індивідуального навчального плану і дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля здобувачу виставляють оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою з вивчення теми. Здобувач повинен отримати оцінку з кожної теми. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертують у бали залежно від кількості тем у модулі. Оцінка визначається кількістю тем у модулі. Оцінка з дисципліни «Психіатрія та наркологія» є бальною та визначається з урахуванням поточної навчальної діяльності здобувача та оцінок засвоєння ним передбачених програмою змістових модулів. Поточне оцінювання здобувачів з відповідних тематик проводиться за традиційною 4-бальною системою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») з подальшим перерахунком у багатобальну шкалу.

Критерії оцінювання здобувачів при вивченні

модуля 1 «Загальні питання психіатрії та наркології та загальна психопатологія.

Спеціальна (нозологічна) психіатрія»:

Оцінка «відмінно» виставляється у випадку, коли здобувач знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпно точні та ясні відповіді без навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує тестові завдання і клінічні задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності.

Оцінка «добре» виставляється за умови, коли здобувач знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання здобувач відповідає без помилок; вирішує всі тестові завдання та клінічні задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найтяжчих випадках.

Оцінка «задовільно» ставиться здобувачу на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Здобувач спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і вміння здобувача не відповідають вимогам «задовільної» оцінки.

**Перерахунок поточної успішності здобувачів при вивченні дисципліни
«Психіатрія та наркологія»:**

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість
			Традиційні оцінки				виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 90/3.0	7	24	5	4	3	0	—	72

Вага кожної теми в межах одного модуля є однаковою.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5» на кількість тем у модулі і дорівнює 120 балам.

Мінімальна кількість балів, яку може набрати здобувач при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем у модулі і повинна бути не менше 72 балів.

Максимальні бали оцінювання здобувачів під час вивчення модуля 1 «Загальні питання психіатрії та наркології та загальна психопатологія. Спеціальна (нозологічна) психіатрія»:

№ з/п	Модуль 1. «Загальні питання психіатрії та наркології та загальна психопатологія. Спеціальна (нозологічна) психіатрія» Поточна навчальна діяльність здобувача. Назва теми заняття	Максимальна кількість балів
1.	Предмет та завдання психіатрії та наркології, історія розвитку. Організація допомоги хворим із психічними порушеннями. Особливості структури психіатричної лікарні й диспансеру. Принципи догляду за психічно хворими. Поняття ментального здоров'я. Поняття ментального здоров'я. Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?», програма управління проблемами + (Problem Management Plus, PM+) , самопомога+ (Self-Help Plus, SH+), програма дій BOO3 із подолання прогалин у сфері охорони психічного здоров'я (MhGAP).	5
2.	Методи психіатричного дослідження. Ментальне здоров'я та методи його дослідження. Класифікація психічних розладів, поняття психопатологічного симптому, синдрому та захворювання, реєстри психічних розладів.	5
3.	Загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних захворювань і розладів поведінки. Техніки самопомоги та підтримки людей поруч за Всеукраїнською програмою ментального здоров'я «Ти як?», програмами управління проблемами + та самопомога+ .	5
4.	Порушення відчуттів та сприйняття	5
5.	Порушення пам'яті та уваги	5
6.	Порушення мислення та інтелекту	5
7.	Порушення емоцій	5
8.	Порушення ефекторної сфери	5
9.	Порушення свідомості та самосвідомості	5
10.	Психопатологічні синдроми	5
11.	Психічні порушення у похилому та старечому віці. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з деменцією.	5
12.	Загальна характеристика органічних (включаючи симптоматичні) психічних розладів	5
13.	Соматогенні психічні розлади. Психічні порушення у хворих при соматичних, ендокринних та судинних захворюваннях.	5
14.	Екзогенії. Психічні порушення при інфекційних захворюваннях та черепно-мозкових травмах. Психічні порушення внаслідок екологічно несприятливих впливів	5

15.	Медичні та соціальні проблеми вживання психоактивних речовин. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання алкоголю.	5
16.	Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання наркотичних речовин. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання речовин, які не внесені в державний перелік наркотиків. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання ПАР.	5
17.	Загальна характеристика невротичних, пов'язаних зі стресом та соматоформних розладів. Невротичні розлади. Скринінг психологічної травми. Самодопомога при стрес-асоційованих розладах за програмою ментального здоров'я «Ти як?» і самодопомога+ (Self-Help Plus, SH+), MhGAP.	5
18.	Посттравматичний стресовий розлад. Гострі та затяжні реактивні психози. Протокол mhGAP «Психози», «Самоушкодження/Суїцид» - оцінка, ведення, подальший супровід. Алгоритм mhGAP «ПТСР» - оцінка, базовий план ведення хвороби.	5
19.	Афективні розлади. Клінічні прояви, типи перебігу. Принципи терапії пацієнтів із афективними розладами. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з афективними розладами.	5
20.	Епілесія, основні симптоми. Клінічна характеристика пароксизмів. Класифікація епілепсії. Епілептичні психози. Лікування хворих на епілепсію. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з епілепсією. Невідкладна допомога при епілептичному статусі.	5
21.	Шизофренія. Преморбідні прояви. Основні клінічні симптоми. Клінічні форми та типи перебігу.	5
22.	MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з шизофренією. Лікування хворих на шизофренію.	5
23.	Розлади особистості. Етіологія та патогенез. Клінічні форми психопатії. Діагностика та диференційна діагностика. Лікувально-корекційні та соціально-реабілітаційні заходи. Питання експертизи. Розумова недостатність. Етіологія, патогенез, клінічні прояви. Діагностика та диференційна діагностика. Лікувально-корекційні заходи. Профілактика, питання експертизи.	5
24.	Ранній дитячий аутизм. Етіологія та епідеміологія. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування. Профілактика. Питання експертизи та реабілітації. Гіперкінетичні розлади у дітей та підлітків. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Розлади соціальної поведінки. Клініка, перебіг, профілактика. MhGAP рекомендації з виявлення та лікування пацієнтів з психічними та поведінковими розладами, що починаються у дитячому та підлітковому віці. Принципи медико-педагогічної корекції, соціальної реабілітації.	5
	Індивідуальна робота здобувача	—
	Разом змістові модулі	120
	Підсумковий модульний контроль	80
	РАЗОМ сума балів	200

Оцінювання самостійної роботи здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання рівня знань з тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, здійснюється під час підсумкового модульного контролю.

Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

При засвоєнні тем **МОДУЛЯ 1** за традиційною системою студенту присвоюються бали: «5» – 5 балів, «4» – 4,0 бали, «3» – 3 бали; «2» – 0 балів.

Максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність студента – 120

Здобувач допускається до підсумкового модульного контролю при умові виконанні вимог навчальної програми та в разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше 72 бали (24 x 3).

Підсумковий модульний контроль зараховується здобувачу, якщо він набрав не менше 50 балів з 80 балів.

Самостійна робота здобувачів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час підсумкового модульного контролю.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач при вивченні модуля І вираховується шляхом множення кількості балів (5), що відповідають оцінці «5», на кількість тем (24) і становить **120 балів**.

Оцінювання підсумкового модульного контролю

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення модуля. До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою та при вивченні модуля набрали не менше **72 балів**.

Форма проведення підсумкового модульного контролю стандартизована і включає контроль теоретичної та практичної підготовки.

Підсумковий модульний контроль повинен проводитися у 3 етапи:

1-й етап – контроль тестових завдань з основних питань загальної психопатології, нозологічної психіатрії та невідкладної допомоги при ургентних станах. Кожному студенту пропонується 20 тестових завдань, які необхідно вирішити за 10 хвилин. Якщо студент після вирішення тестового контролю набирає не менше 75% правильних відповідей, він не допускається до подальшого складання підсумкового модульного контролю.

2-й етап – відповіді на теоретичні контрольні завдання із загальних питань психіатрії і наркології, загальної психопатології та нозологічної психіатрії. Кожному студенту пропонується 5 питань, кожне з яких оцінюється максимально у 12 балів (оцінка «відмінно») – **(разом 60 балів)**. При цьому, якщо студент відповідає на «добре», йому зараховується 10 балів, на «задовільно» – 8 балів, на «незадовільно» – 0 балів.

3-й етап – перевірка рівня засвоєння практичних умінь і навичок у формі розв'язування клінічних ситуаційних задач. Кожному студенту дається 2 задачі, які оцінюються максимально у **10 балів (оцінка «відмінно») кожна**. При цьому, якщо студент відповідає на «добре», йому зараховується 7,5 балів, на «задовільно» – 5 балів, на «незадовільно» – 0 балів.

Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю дорівнює **80**.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **не менше 50 балів**.

Критерії оцінювання вирішення клінічної ситуаційної задачі:

- точно вказано клінічний діагноз у пацієнта, складено план його обстеження і лікування – 10 балів;
- точно вказано клінічний діагноз у хворого, допущено неточності при складанні плану його обстеження та лікування – 7,5 бали;
- виникли труднощі при постановці клінічного діагнозу, складанні плану обстеження і лікування хворого, виправлені здобувачем за допомогою викладача – 5 бали;
- не дано відповіді на умови задачі – 0 балів.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач під час модульного контролю, складає 80, при цьому максимальна оцінка за вирішення ситуаційних задач – 20 балів, за відповіді на теоретичні контрольні завдання із загальних питань психіатрії і наркології, загальної психопатології та нозологічної психіатрії – 60 балів.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо здобувач отримав не менше 50 балів (не менше 75% правильних відповідей за тестовий контроль, 10 балів за вирішення ситуаційних задач, 40 балів за

відповіді на теоретичні контрольні завдання із загальних питань психіатрії і наркології, загальної психопатології та нозологічної психіатрії).

Визначення кількості балів, яку здобувач набрав із дисципліни «Психіатрія та наркологія»

Кількість балів, яку здобувач набрав з дисципліни, визначається як середнє арифметичне кількості балів з поточної успішності з усіх змістових модулів дисципліни та оцінки за підсумковий модульний контроль.

За рішенням Вченої ради університету до кількості балів, яку здобувач набрав із дисципліни, можуть додаватися заохочувальні бали (не більше 12 балів) за призове місце на міжнародних олімпіадах та II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади (загальна сума балів з дисципліни не може перевищити 200 балів).

Максимальна кількість балів, яку здобувач може набрати під час вивчення дисципліни, становить 200 балів, у тому числі:

- за поточну навчальну діяльність – 120 балів (60%);
- за результатами підсумкового модульного контролю – 80 балів (40%).

Мінімальна кількість балів, яку здобувач може набрати під час вивчення дисципліни, становить 120 балів, у тому числі:

- за поточну навчальну діяльність – 72 бали (60%);
- за результатами підсумкового модульного контролю – 50 балів (40%).

Оцінка з дисципліни вноситься екзаменатором до «Відомості обліку успішності» (Форма № Н-5.03-1), «Журналу обліку відвідувань та успішності здобувача», «Індивідуального навчального плану здобувача» та «Залікової книжки».

Конвертація балів з дисципліни «Психіатрія та наркологія» у шкалу ECTS:

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 149 до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«3»
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«2»

Здобувачі вищої освіти, які навчаються на одному факультеті, курсі, за однією спеціальністю, на основі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS наступним чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
«А»	Найкращі 10 % студентів
«В»	Наступні 25 % студентів
«С»	Наступні 30 % студентів
«D»	Наступні 25 % студентів
«Е»	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» проводиться деканатами для здобувачів відповідного курсу та факультету, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни.

Здобувачі, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються, навіть після перескладання модуля. Такі здобувачі після перескладання автоматично отримують бал «Е».

Оцінки з дисципліни «FX», «F» («2») виставляються здобувачам, яким не зараховано хоча б один модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка «FX» виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий модульний контроль. Ця категорія здобувачів має право на перескладання підсумкового модульного контролю за затвердженим графіком (але не пізніше початку наступного семестру). Повторне складання підсумкового модульного контролю дозволяється не більше двох разів.

Оцінка «F» виставляється здобувачам, які відвідали усі аудиторні заняття з модуля, але не набрали мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового модульного контролю. Ця категорія здобувачів має право на повторне вивчення модуля. За дозволом ректора здобувач може підвищити оцінку з дисципліни шляхом перескладання підсумкового модульного контролю (не більше трьох разів за весь період навчання).

Оцінка ECTS у традиційну чотирибальну шкалу НЕ конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала є незалежними.

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1 Базова

1. Психіатрія і наркологія [Текст] : нац. підручник для студ. ВНЗ / Г. Т. Сонник, О. К. Напрєєнко, А. М. Скрипніков [та ін.] ; за ред. О. К. Напрєєнка. – 3-є вид., випр. – Київ : Медицина, 2017. – 422 с.
2. Психіатрія і наркологія [Текст] : підручник / В. Л. Гавенко, В. С. Бітенський, В. А. Абрамов [та ін.] ; за ред. В. Л. Гавенка, В. С. Бітенського. – 3-є вид. – Київ : Медицина, 2020.
3. Русіна С.М., Рудницький Р.І. Критерії діагностики та невідкладна допомога в психіатрії. Навчальний посібник. – Чернівці, 2022. – 117 с.
4. Психопатологічні синдроми. [Навчальний посібник] / Русіна С.М., Деркач В.Г., Рудницький Р.І., Карвацька Н.С., Юрценюк О.С., Савка С.Д., та інші. – Чернівці : БДМУ, 2017. – 128 с.
5. Савка С.Д., Іванова Н.М., Герасимюк І.Г., Юрценюк О.С. Загальна психопатологія. Навчально-методичний посібник. Чернівці : БДМУ, 2022. – 174 с.

19.2 Допоміжна

1. Психіатрія та наркологія : навч.-метод. посіб. для студентів мед. закл. вищ. освіти / А. М. Скрипніков, Л. В. Животовська, Л. А. Боднар, Г. Т. Сонник. – 2-е вид. стер. – Київ : Медицина, 2021. – 223 с.
2. Алгоритми діагностики психічних розладів [Текст] : (навч. посіб.) / В. Г. Деркач, Р. І. Рудницький, С. М. Русіна, О. С. Юрценюк. – Чернівці : БДМУ, 2014. – 132 с. Дитяча психіатрія [Підручник] / Г.М.Кожина, В.Д. Мішиєв, В.І.Коростій та інші.; за ред. Г.М.Кожиної, В.Д. Мішиєва,. – К.: ВСВ «Медицина», 2014. – 376 с.
3. Вступ до психіатрії: пер. 7-го англ. вид. / Дональд В. Блек, Ненсі К. Андреасен; наук. ред. пер. Ганна Кожина. – К., 2024. – XVIII, 597 с.
4. Нейропсихіатрія та поведінкова неврологія: пер. 3-го вид. / ред.: Джон Дж. Баррі, Сепіде Н. Баджестан, Джеффри Л. Каммінгс, Майкл Р. Трімбл; наук. ред. пер. Борис Михайлов. – К., 2024. – 373 с., тв. пал.,
5. Робота з важкими психічними захворюваннями: посібник для клінічної практики: пер. 3-го англ. вид. / Кетрін Гембл, Джефф Бреннан; наук. ред. пер. Олена Венгер. – К., 2024. 29 – 5 с. , тв. пал.,
6. Розлади психічної сфери внаслідок бойових дій: навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. / В.Д. Мішиєв, Б.В. Михайлов, Є.Г. Гриневич, В.Ю. Омелянович. – К., 2024. – 168 с., тв. пал.,
7. Лікування розладів, пов'язаних із уживанням психоактивних речовин. Посібник Американської психіатричної асоціації: пер. 6-го вид. / за ред.: Кетлін Т. Бреді, Френсіс Р. Левін, Марка Галантера, Герберта Д. Клебера. – К., 2024., тв. пал.,

8. Психотерапія за Габбардом: посібник : пер. 2-го вид. / за ред.: Голлі Крісп, Глена Габбарда; наук. ред. пер. Ганна Кожина. – К., 2024. – XXX с., тв. пал.,
9. Тривоги, травми та обсессивно-компульсивні розлади. Посібник Американської психіатричної асоціації: пер. 3-го вид. / за ред.: Наомі М. Саймон, Еріка Голландера, Барбари О. Ротбаум, Дена Дж. Стайна; наук. ред. укр. вид. Борис Михайлов. – К., 2024. – XXX с., тв. пал.
10. Довідник сімейного лікаря з питань психосоматики / Н.О.Марута, В.І.Коростій, Г.М.Кожина та інші. – К.: «Здоров'я», 2012. – 384 с.
11. Керівництво mhGAP: для ведення психічних, неврологічних розладів і розладів, пов'язаних зі вживанням психоактивних речовин, у неспеціалізованих закладах охорони здоров'я, версія 2.0 <https://www.who.int/ukraine/uk/publications/9789241549790>
12. Наркологія. Психічні та поведінкові розлади внаслідок зловживання психоактивними речовинами : монографія / [О. К. Напрєєнко, Л. В. Животовська, Л. В. Рахман, О.С.Юрценюк]. - К.: Здоров'я, 2011. — 208 с.
13. Нециркулярні депресії (монографія) / за ред. О. К. Напрєєнка. - К.: Софія-А, 2013. - 624 с.
14. Органічні психічні розлади внаслідок соматичних захворювань: когнітивні та емоційні порушення. / Кожина Г.М., Григорова І.А., Коростій В.І. та інші. - Харків: Раритети України, 2012. - 120 с.
15. Основи психопатології [Навчальний посібник] / Русіна С.М., Рудницький Р.І., Юрценюк О.С., - Чернівці: БДМУ, 2022. - 120 с.
16. Особливості сучасної діагностики та диференційованого лікування деяких неврологічних та психічних розладів [Текст] : монографія / В. М. Пашковський, І. І. Кричун, Н. В. Васильєва, [та ін.], за ред. В. М. Пашковського ; М-во охорони здоров'я України, Буковин. держ. мед. ун-т. - Чернівці : БДМУ, 2014. - 271 с.
17. Погорєлов, Ігор Іванович. Психіатрія і наркологія [Текст] : підруч. для студ. мед. (фарм.) коледжів, уч-щ, акад. та ін-тів медсестринства / І. І. Погорєлов, О. Д. Манаєнкова. - 2-е вид., випр. - Київ : Медицина, 2018. - 320 с.
18. Посібник mhGAP з надання допомоги за гуманітарних надзвичайних станів <https://www.mh4u.in.ua/wp-content/uploads/2020/06/posibnyk-mhgap-z-nadannia-dopomohy-za-humanitarnykh-nadzvyhajnykh-standiv.pdf>
19. Психіатрія та наркологія в тестах. [Навчальний посібник] / Карвацька Н.С., Рудницький Р.І., Юрценюк О.С., Русіна С.М., Савка С.Д., та інші. - Чернівці : БДМУ, 2017. - 120 с.
20. Психіатрія і наркологія [Текст] : підруч. / [О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох та ін.]; за ред. О. К. Напрєєнка. - К. : [б. и.], 2011. - 527 с.
21. Психіатрія і наркологія [Текст] : підручник / [О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох та ін.]; ред. О. К. Напрєєнко. - Київ : [б. и.], 2011. - 527 с.
22. Психіатрія і наркологія [Text] = Psychiatry and Narcology : підручник / Г. М. Кожина, Т. С. Міщенко, Н. О. Марута [та ін.]. - Київ : Медицина, 2021. - 350 с. : іл. - Текст англ.
23. Психіатрія та наркологія в загальній медичній практиці [Текст] : навч. посіб. / Г. М. Кожина, Н. О. Марута, Л. М. Юр'єва [та ін.]. - Київ: Медицина, 2019. - 343 с.
24. Словник – довідник психіатричних термінів [Навчальний посібник] / Г.М.Кожина, Самардакова Г.О., Коростій В.І. та інші. - ФОП Шейніна Є.В., 2012. - 176 с.
25. Критерії діагностики і невідкладна допомога в психіатрії: навчально-методичний посібник / Рудницький Р.І., Русіна С.М. – Чернівці, БДМУ, 2022. – 124 с. Рекомендовано Вченою радою Буковинського державного медичного університету, протокол № 8 від 24.03.2022 р.
26. Діагностичні аспекти алкогольного та наркотичного сп'яніння: навчально-методичний посібник/ С.М. Русіна, Р.І. Рудницький – Чернівці, БДМУ, 2023. – 124 с. Рекомендовано Вченою радою Буковинського державного медичного університету як навчально-методичний посібник для слухачів тематичного удосконалення ННПО (протокол №13 від 25.05 2023 р.).
27. Юрценюк О.С. Психіатрія /О.С. Юрценюк// Навчально-методичний посібник – Чернівці: БДМУ, 2022 – 191 с.

28. International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF). *World Health Organization*. 22 липня 2016. Архів [оригіналу](#) за 23 квітня 2019. Процитовано 2 вересня 2017.
29. International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF). *National Center for Health Statistics*. 24 січня 2008. Архів [оригіналу](#) за 10 травня 2009.
30. Towards a Common Language for Functioning, Disability and Health: ICF (PDF). Geneva: World Health Organization. 2002.
31. МОЗ впроваджує у систему реабілітації міжнародну класифікацію функціонування. Урядовий портал. 19.12.2016. [Архів оригіналу](#) за 7 вересня 2017. Процитовано 07.09.2017.
32. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1008-р «Про затвердження плану заходів із впровадження в Україні Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків»
33. Україна: інформаційний бюлетень на основі STEPS - Поради щодо здорового способу життя від медичних працівників серед дорослих у віці 18-69 років
<https://www.who.int/ukraine/uk/publications/m/item/factsheet-on-ukraine-based-on-steps-health-behavior-advice-by-healthcare-professionals-in-adults>

19.3. Інформаційні ресурси

1. Сервер дистанційного навчання БДМУ - <http://moodle.bsmu.edu.ua/>
2. Сайт кафедри нервових хвороб, психіатрії та медичної психології ім. С.М. Савенка - <http://nerv.bsmu.edu.ua/>
3. Сайт МОЗ України - <http://www.moz.gov.ua>
4. Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?» <https://howareu.com/>
5. Інструменти mhGAP для громади: програма дій із подолання прогалин у сфері психічного здоров'я ВООЗ. <https://www.who.int/ukraine/uk/publications/9789241516556>
6. Дайджест новин: «Всеукраїнська програма ментального здоров'я. Регіональна координація», 2024 <https://mentalhealthua.org/ecosystem/derzhavna-polityka-ta-rehionalna-koordinatsiia>
7. Сайт Координаційного центру з психічного здоров'я створеного Кабінетом Міністрів України <https://mentalhealthua.org/>
8. Глобальна програма ВООЗ - Mental Health Gap Action Programme
<https://onmedu.edu.ua/globalna-programa-vooz-mental-health-gap-action-programme/>
9. Самодопомога плюс (Self-Help Plus, SH+)
<https://www.resilience.help/resources/samodopomoga-plyus-vazhlyvi-navychky-v-period-stresu/>
10. Управління проблемами плюс <https://www.resilience.help/resources/upravlinnya-prblemamy-plyus/>

20. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

Савка Світлана Дмитрівна доцент закладу вищої освіти кафедри нервових хвороб, психіатрії та медичної психології ім. С.М.Савенка, к.мед.н., доцент.